

A C A D E M I A R O M Â N A
MEMORIILE SECTIUNII ISTORICE
SERIA III TOMUL XIII MEM. 4

C. III. 943

CEVA DIN LEGĂTURILE DOMNIILOR ROMÂNEŞTI CU IERUSALIMUL

DE

N. IORGĂ
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

MONITORUL OFICIAL ȘI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI

1932

Le i

N. IORGA. I. Intre Domnii Moldovei și ai Tării Românești, cum se făcea corespondență; II. Zugravi noi și vecni.	10.—
N. IORGA. Scrisori dominești din arhivele dela Stockholm.	20.—
TOMUL XI (1930)	340.—
N. IORGA. Există o striscare de trădare a lui Mihai Viteazul?	30.—
G-ral R. ROSETTI. I. Știri mărunte și note relative la istoria armamentului la noi; II. Când s'a adoptat steagul tricolor la noi.	20.—
G. BALŞ. I. Biserica din Lujeni; II. Pridvorul bisericilor moldovenești.	50.—
S. MEHEDINTI. Coordonate etnografice. Civilizația și cultura.	60.—
N. IORGA. I. Originea lui Ștefan Răzvan; II. Petrecerea lui Vasile Lupu în exilul dela Constantinopol.	10.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ștefan-cel-Mare până la acea a lui Matei-Basarab. I. Armamentul.	25.—
N. IORGA. Octoihul Diaclului Lorinț.	15.—
ANDREI RĂDULESCU. Juristul Andronache Donici.	30.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ștefan-cel-Mare până la acea a lui Matei-Basarab. II. Organizarea.	25.—
ION I. NISTOR. Decorarea lui Avram Iancu și a camarazilor săi.	55.—
ANDREI RĂDULESCU. Asemănări între ideile primitive ale poporului din Bretania și ale poporului român.	20.—
TOMUL XII (1931—32)	300.—
ANDREI RĂDULESCU. Influența belgiană asupra Dreptului român.	25.—
N. IORGA. Un pact de familie și o nuntă domnească în 1587.	7.—
N. IORGA. La cronologia vechilor Domni moldoveni.	5.—
N. IORGA. Pretendentul Nicolae Basarab în Elveția.	5.—
ION I. NISTOR. Opera d-lui N. Iorga.	10.—
ION I. NISTOR. Un român iscoadă la 1683 în tabăra Regelui Sobieski la Viena.	20.—
N. IORGA. Testamentul lui Nicola Nicolau	12.—
N. IORGA. Apel către unire al lui Cuza-Vodă la 1859	5.—
N. IORGA. Un nou izvor cu privire la Mihai Viteazul și Radu-Serban	12.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ștefan-cel-Mare până la acea a lui Matei Basarab. III. Tactica.	50.—
N. IORGA. «Moștenii» din Cremenari.	18.—
N. IORGA. Mormântul Doamnei Neaga și al neamului ei.	5.—
N. IORGA. Publicații străine privitoare la istoria contemporană a Românilor	5.—
N. IORGA. Moșneni de pe Vârbilău și de pe valea Buzăului	12.—
N. IORGA. I. Pedagogia unui jurisconsult fanariot din București la 1780. II. Întoarcerea unei pribege: Doamna Maria Minio.	15.—
N. IORGA. Contribuții la istoria modernă a Galațiilor.	20.—
AL. LĂPEDATU. Din grijile și greutățile unei domnii.	25.—
N. IORGA. Știri nouă privitoare la familia lui Petru Șchiopul	15.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ștefan-cel-Mare până la acea a lui Matei Basarab. IV. Fortificațiunea	40.—
TOMUL XIII (1932)	
N. IORGA. Un cugetător politic moldovean dela jumătatea secolului al XIX-lea: Ștefan Scarlat Dăscălescu	45.—
N. IORGA. Doamna Elina a Tări-Românești ca patroană literară	10.—
I. I. NISTOR. Bisericile și școala greco-română din Viena	45.—
N. IORGA. Ceva din legăturile domniilor românești cu Ierusalimul	20.—

CEVA DIN LEGĂTURILE DOMNIILOR ROMÂNEȘTI CU IERUSALIMUL

DE

NICOLAE IORGА
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

Sedința dela 18 Martie 1932

Relațiile țerilor noastre cu Ierusalimul se cunoșteau. Răposatul Papadopoulos Kerameus a însemnat în cele două publicații ale sale, *'Ιεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη* și *'Ιεροσολυμιτικὴ Σταχνολογία*, atâtea legături literare, pe care le-am ținut în samă când am alcătuit « Istoria literaturii românești în secolul al XVIII-lea ».

Insărcinat cu o misiune la Ierusalim, d-l Marcu Beza, membru corespondent al Academiei, a făcut cercetări care-i permit azi să ne prezinte fotografia unora din manuscrisele pe care le semnalase învățatul grec și a adaus o colecție de copii, dintre care unele privesc aceste relații românești cu Sfântul Mormânt.

Inainte de Neagoe Basarab nu ni s'a păstrat nimic de acest fel, deși nu e imposibil ca Ștefan-cel-Mare să se fi gândit și la Patriarhia ierosolimană. Marele ctitor muntean i-a făcut însă acesteia daruri, încă nelămurite, pe care le înseamnă cronică: « Iar sfânta cetate a Ierusalimului, Sionul, care este muma Bisericici, așjderea o au dăruit și o au înbogățit, dimpreună cu toate bisericicile din prejurul ei »¹⁾.

In a doua jumătate a secolului al XVI-lea Ierusalimul, și mai ales mănăstirea Sf. Sava, a ajuns a fi un loc de depozit sigur pentru averile totdeauna primejduite ale Voevozilor noștri.

¹⁾ Ediția din *Magazinul Istoric*, IV, p. 258.

Călugări de acolo vin și în Moldova pe vremea lui Petru Șchiopul și ridică la Iași, cu ajutorul evlaviosului Domn, un metoh de o formă rotundă, aşa de neobișnuită. Pentru banii dela Ierusalim ai lui Petru s-au luptat multă vreme moștenitorii din străinătate ai acestuia¹⁾. Un episcop de Hebron, Efrem, în aceeaș Moldovă, la 1600, funcționând ca sinodal²⁾, se explică poate pe această cale, ca și prezența lui Gherman de Cesareia lui Filip.

Se cunoaște marele rol pe care, în Moldova ca și în depărtata Moscovă, l-a îndeplinit Patriarhul de Ierusalim Teofan. La 25 Martie 1617 el căpătă dela mărinimosul Domn Radu-Vodă, nepotul de nepot al lui Petru Șchiopul, dania mănăstirii Galata, marea fundațiune a acestui bun prieten al Ierosolimanilor³⁾. Inchinarea s'a făcut cu voia Doamnei Maria, fiica lui Petru-Vodă, care « au mărturisit cu gura sa înaintea noastră și înaintea a tot Sfatul nostru câtă somă de veșminte și de argintării au avut biserică aceasta, și alte multe sate au avut, și mori, și hellestee, și priseci cu stupi, și s'au prăpădit ». În 1665 Ierusalimului i se va închină Sf. Gheorghe dela Galați.

I

Una din scrisorile culese de d-l Marcu Beza pare a fi tipul neschimbat al misivelor de mulțămire către Domnii români, totdeauna darnici, încă din timpul lui Neagoe, față de Sfântul mormânt:

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΥΘΕΝΤΗΝ

Τὴν πανέκλαμπρὸν τῆς ἐπιστολὴν ἀσμένως εδέχθημεν καὶ ἔχάρημεν λίαν διὰ τὴν μυριωπόθητον ἡμῶν ὑγείαν τῆς, ἐνεχειρίσθημεν δὲ καὶ τὸ φιλοδωρηθὲν εὐσπλαγχνικὸν καὶ χριστιανικὸν αὐτῆς ἔλεος πρὸς τὸν ἀγιώτατον ἀποστολικὸν ἡμῶν θρόνον, δηλονότι τὰ πεντακόσια γρόσια, δύοσι καὶ τὰ ἑκατὸν διὰ τὴν παναγίαν τοῦ Κύκκου, καὶ ὑπερευχαριστήσαμεν τῇ Ὑψηλότητὶ τῆς ὅπου τὰ ἐπρόσθασεν καὶ ἐπαρηγόρησεν ἐν καιῷ πάννῳ ἀναγκαίῳ: κύριος ὁ Θεός διὰ πρεσβειῶν τοῦ πρωτο-

¹⁾ Hurmuzaki, XI, locurile arătate în tablă, la p. XIX.

²⁾ Iorga, *Studii și documente*, IX, pp. 30—31, 37.

³⁾ Iorga, *Istoria Bisericii*, ed. a 2-a, I, p. 264.

⁴⁾ Iorga, *Studii și documente*, XVI, p. 226.

κορυφαίου Πέτρου νὰ τὴν ἀξιώνη καὶ εἰς χρόνους πολλούς καὶ εὐημερημένους κατὰ ἀποδίδει μετά πάσης χαρᾶς καὶ θυμηδίας, χαρίζωντάς της πολυχρόνιον στερέωσιν ἐπὶ τὴν ὑψηλήν της καθέδραν, καὶ νὰ τῆς τὰ ἀντοποδώῃ εἰς τὴν ἐπουράνιον ἀντοῦ βασιλείαν, ἐπειδὴ καὶ μᾶς ἐνθυμῆται, καὶ ἐλεῖ, καὶ συμπονεῖ ὡς φιλενοεβῆς καὶ χριστιανικώτητος αὐθέντης. "Οθεν ἐκτείνομεν ὡς χρέος μας τὰς ταπεινάς μας χειρας πρὸς Κύριον, καὶ εὐλογοῦμεν κατὰ τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν χάριν τὴν ἐκλαμπρὸν της κυρουφήν, καὶ εὐχόμεθα ἀδιαλείπτως. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος, παρακαλοῦμεν δὲ νὰ ἀπολαμβάνωμεν ἐκλάμπων της, νὰ χαιρώμεθα ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ καὶ ἐφετῇ ἡμῖν ὑγείᾳ της, ἵνα τὰ ἔτη εἶησαν παρὰ Θεοῦ πολλά τε καὶ πανευδαίμονα.

Τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος πρὸς Θεὸν διάπνυρος εὐχέτης.

(Ms. 124, fº 82.)

Patriarhul Nectarie a cercetat și el Moldova pe la jumătatea secolului al XVII-lea¹⁾.

N'avem, în fotografiile și copiile aduse de d-l Beza²⁾, nimic cu privire la relațiile mai vechi între Biserica Ierusalimului și Domnii țărilor noastre. Totuși, pe lângă cartea închinată de Matei din Pogoniana dela Sf. Sava (1599), de darul Marii Băneșe Cătălina, al cărui soț nu e ușor de găsit în veacul al XVII-lea, vedem pe Lupu Vornicul moldovenesc, viitorul Vasile-Vodă, dăruind Patriarhiei un frumos manuscris grecesc, care arată însă o altă școală de caligrafie și miniatură decât cele dela noi, și pe Matei Basarab câștigându-și multămiri pentru o altă carte de acelaș fel, în care se simte influența folclorului artistic românesc.

Cea dintâi scrisoare din cele copiate pentru d. Beza e dela Șerban Cantacuzino, într'un moment când Patriarhul Dosoftei al Ierusalimului era sfătuitorul și îndreptătorul Mitropolitilor noștri și apărătorul ortodoxiei ardelenе contra Iesuiților propaganisti și făcea din tipografia domnească de la Iași instrumentul unei întregi propagande teologice și istorice pentru afirmarea dreptei credinții răsăritene. Dar ea e adresată Patriarhului ecumenic.

Șerban-Vodă comunică Patriarhiei, amintind suferințile din care Dumnezeu l-a ajutat să iasă, zidirea mănăstirii celei noi

¹⁾ Prefața la Psalmirea în versuri a Mitropolitului Moldovei Dosoftei.

²⁾ Pentru partea decorativă se vor analiza în «Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice», 1932.

a Cotrocenilor. Din actul de ctitorie s'a copiat numai o parte: îl cunoșteam, de altfel, în forma românească, întreg din publicația asupra Cotrocenilor a lui Gh. M. Ionescu.

Se stie că Doamna Elina Cantacuzino, întovărășită de fiul ei Mihail, a făcut drumul la Ierusalim și la Muntele Sinai: am găsit undeva, pe lângă mențiunea din Papadopoulos Kerameus, semnalarea unei icoane în legătură cu acest pompos pelerinaj, care a adus ostași munteni până la Sfântul Mormânt.

Dosoftei a stat, cum se știe, o bună parte din viața sa la noi, trecând dela București la Iași¹⁾.

Se știe că urmașul lui, Hrisant Notara, o lumină a științei răsăritene, a fost întrebuințat, când era arhimandrit, la negocierile păcii rusou-turce în 1711 și că a fost patronul școlilor moldovenești²⁾. Se ținea și cu cărți de deslegare, scrise românește și iscălite numai grecește³⁾.

II

În ce privește scrisorile *reale*, avem întâiu aceea, cunoscută, pe care învățatul Patriarh Dosoftei o adresează la 13 Decembrie 1679 din « Ungrovlahia », în a patra călătorie, Spătarului Nicolae Milescu, care făcuse Sfântului Mormânt darul unui foarte prețios Evangeliariu, cu măiestre împodobiri de artă.

E o plângere pentru că fiul plecat nu-și mai aduce aminte nici de tată, nici de patria dela care a avut tot binele. Exemple se aduc din antichitate pentru datoria față de aceia între cari s'a învrednicit cineva a trăi, și numele lui Dimitrie din Faler, în legătură cu Atenienii, e pus alături de al lui Xenofont și al lui Aristotele, cătați pentru a vădi o largă informație în scripturile profane. Cel ce a mers, pe urmele lui Alexandru-cel-Mare,

¹⁾ La 3 Iunie 1692 în București (Iorga, *Studii și documente*, XII, p. 3, No. III); la 11 Noemvrie din același an la Iași (*ibid.*, p. 4, No. 2); în Ianuarie și Martie 1698 la București (*ibid.*, p. 8, n-le XIII—XIV).

²⁾ Era la Târgoviște în Noemvrie 1713 (*ibid.*, p. 18, No. XXIII), la București în Iunie 1717; « în Tara-Românească » la 4 Iulie 1719 (*ibid.*, p. 20, n-le XXVII, XXIX).

³⁾ *Ibid.*, pp. 287—288, No. XVIII.

până la « Sciți » și Bactri, ar trebui să scrie ce a văzut pe acolo: « câte neamuri, adeca, se află pe cale, și de ce limbi se folosesc, și cum se închină lui Dumnezeu, și câte poște sunt dela ceteata împărătească la Ocean și în China, și care sunt popoarele acelor locuri, care, și dacă se află în Atlasul geografic, dar trebuie spuse pentru distractie; chiar dacă se par comune, spune-le, pentru că mai de credință decât urechile, ochii sunt ».

Milescu a împlinit această dorință și notele lui de drum sunt la baza scrierii lui Hrisant Notara, nepotul lui Dosoftei, *Κιτάια δουλεύονσα*.

Δοσίθεος ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἰερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης τῷ τιμιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἄρχοντι Σπαθάρῳ κυρίῳ κυρίῳ Νικολάῳ, γάριν ἀπὸ Θεοῦ πατρός πρὸς ἔργα σωτηριώδην.

Tὸν Φαληρέα φασὶ Δημήτριον, μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς Αἴγυπτον φυγὴν δεξιωθέντα ἵκανός παρὰ τοῦ Πτολεμαίου, πέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις δωρεάς, μεγαλοψυχίαν ἄμα καὶ φιλαδελφίαν ἐπιδεικνύμενον, αὐτὸς δὲ ἀποδημήσας ἡμῶν, οὐδὲ χάρτην μικρὸν πέμψαι ἡνέσχον κατοι Δημήτριος μὲν παρ' Ἀθηναίων ἵνα μὴ ἀποθάνῃ πέφυγεν, ἀντὸς δὲ παρ' ἡμῶν πολλοῖς προτηρήμασιν ἐφοδιασθεὶς ἔξεδήμησες καὶ ἐπεδήμησες, τῆς ἡμετέρας καὶ φιλοστοργίας καὶ φιλίας πεῖραν ἀπείληφας· εἰ δὲ καὶ ὅτι πατρίδα τὴν ψεψαμένην σε Ῥωμαίων γῆν ἀπαρνούμενος καὶ τὸν γονέας τῇ λήθῃ παρέδωκας, τοῦτα ποιοῖς, οὐκ ἀγαθόν σοι τὸ ἔργον, Ζήνων γάρ καὶ Κλεάνθης, οἱ στωϊκοί, καίτοι Ἀθήνησι φιλοσοφοῦντες, ἀλλ' οὐκ ἥθελησαν Ἀθηναίοι γενέσθαι, ἵνα μὴ δοξωι ταῖς Ἀθηναῖς ἀδικεῖν, καίτοι γε Διὸς καὶ Ἡφαίστου ἔχόμενοι, τοῖς μὴ οὖσι θεοῖς· αντὸς δὲ χριστιανὸς ὁν, ὃ ἀδέμιτον τὸ ὄπωσον ἀδικεῖν, πῶς τῆς πατρόδος καὶ μάλιστα τοιαύτης οὔσης καταφρονῶν οὐκ αἰσχύνει; εἰδὲ ὅτι ἡμεῖς πτωχοὶ, ὑμεῖς πλούτοίτε, ἀρκετὴ ἀπόκρισις: Ἄριστο τέλης ἀριστᾶ δταν δοκῆ Φιλίππω, Διογένης, δταν διογένει, μήτε πραγματείας, μήτε ἀρχοντος, μήτε ἡγεμόνος τὴν συνήθη δίαιταν περισπῶντος. Ἡ ἶσως τοῦ τοσοι οὐτως ἐδόξεν ἵνα κατὰ τ' Ἐπίκονρον λάθης βιώσας, ἀλλ', ὡς τέκνον, πῶς λατθάνειν δύναι ὅπον τὸ βιοῦν; Ἔγνωσάν σε γάρ τοιαῦτα βαρβάρων ἔθνη πρεσβεύοντα, Σκύθαι τε καὶ Βακτρίοι παρελάσαντα καὶ ἐπέκεινα τῶν τοῦ Μακεδῶνος ὅριων ἀποδεδημηκότα (ἵνα ἡ Λακεδαιμονι μείζονα φρονῆ Μακεδόνων, ὡς τούτων πρόσωπαιος ἡ ἀρχή, ἐκείνης δὲ ἀθάνατος ἡ ἡγεμονία) καὶ ὑπὸ Κυθάνης φιλοξενηθέντα, καὶ δη ἐν αὐλαῖς εὐσεβείας κατασκηνούμενον, καὶ πᾶς ἀδικεῖ τὴν τύχην, ἐπελάβον ἐπικονρόν ἀποφθέγματος: λάθε βιώσας. Δεῖ γοῦν σε καὶ τῇ πατρίδι πρόσφορον ἀποδοῦναι τὸ χρέος, καὶ τῷ πατρὶ ἔμοι, δη λῶν συνεχῶς τὰ κατὰ σέ, καὶ τὰ περὶ σέ. Εἰ δὲ καὶ Πανσανίας ἐπαινεῖται τὴν τῆς Ἑλλάδος συγγραψάμενος περιήγησιν, πόσῳ μᾶλλον ἔσται σον εἰς μνημόσυνον ἄν-

τὴν πρὸς Καθόαν περιήγησιν ἐξηκριβωμένως συγγράψας πέμψης ἡμῖν; Πόσα δηλογότι ἔθη κείται παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ τίσι διαλέκτοις χρῆται, καὶ πῶς τῷ θείῳ λατρεύει καὶ ποσταῖοι ἀπὸ τῆς βασιλευούσης πόλεως εἰς τὸν ὀκεανὸν ἀπέρχονται, καὶ εἰς Σίνας, καὶ τί τὰ ἔθη ἐκείνων τῶν τόπων, ἀτινα, εἰ καὶ ἐν τῷ γεωργαφικῷ ἄτλαντι κείνται, ἀλλὰ ὅητέον πρὸς τέρρην καὶ θὰ δοκοῦνται κοινὰ, δός δὲ εἰπεῖν, ὅτι καὶ πιστότεροι τῶν ὀτων οἱ ὄφθαλμοι. Μιμήθητι Θουκυδίδην περὶ τὴν Σκαμπτήν λεγομένην ὥλην ἐν Θράκῃ συγγράφαντα, τά γε νῦν αὐτοῦ εὑρισκόμενα, καὶ Ξενοφῶντα, καὶ ἄλλους, ἵνα ἡ πατρὶς εὐχομένη μνημονεύῃ σου, καὶ ἡμεῖς δεώμεθα τοῦ ἀγίου Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ σωτηρίας σου, οὐδὲν ἡ χάρις καὶ τὸ ἀπειρον ἐλεος, καὶ ἡ παρὸν ἡμῶν εὐχὴ, εὐλογία, καὶ συγχώρησις εἴη μετὰ σου.

¹⁾ Απὸ Οὐγκροβλαχίας,
Τῇ δὲ ἡμῶν ἀποδημίᾳ αχοδ', Δεκεμβρίου ιγ' ¹⁾.

(Ms. 233, f° 94 V^o.)

III

Pentru Domnia binefăcătoare a lui Brâncoveanu ni se dă numai prefața, închinată lui Constantin-Vodă, din « Retorica » Patriarhului Gherasim de Alexandria. Pomenindu-i de sederea în țară a lui Dionisie, fost Patriarh de Constantinopol, Gherasim cere ca lucrarea, al cărui manuscript îl înaintează, să fie tipărită, ceia ce nu s'a făcut.

Τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας πρόλογος εἰς τὸ ὅπερ
ἔξθετο ὅητορικὸν βιβλίον.

Γεράσιμος, ἐλέω Θεοῦ πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως
Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Αἰγύπτου.

Τῷ εὐσεβεστάτῳ, ὑψηλοτάτῳ τε καὶ ἐκλαμπροτάτῳ αὐθέντῃ καὶ ἡγεμόνι πάσης Οὐγκροβλαχίας, κυρίῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Κωνσταντίῳ Μπασαράμπα Βοεβόδᾳ, νίῳ κατὰ πνεῦμα ποθενοτάτῳ τῆς ἡμῶν Μετριοτητος, χάριν καὶ ἐλεος παρὰ Θεοῦ καὶ παρὸν ἡμῶν ἀποστολικὴν εὐλογίαν καὶ εὐχὴν.

Ἐπειδὴ καὶ οὐχὶ μόνον δὶς ἀκοῆς καὶ φήμης, ἀλλὰ καὶ αὐτῷν νὰ γνωρίσαμεν τὸν ἐνθεον Ἑγέλον ὅποιος ἡ εὐσεβεστάτη σου Ἐκλαμπρότης, ὑψηλότατε ἡγεμών, ἔχει εἰς τὴν ὑπέρφωτον πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃσὰν ὅποιος μὲ πολυειδεῖς τρόπονς γυρεύεις νὰ τὴν συστήνῃς, καὶ αὐτὸς ποτὲ νὰ μὴ χωρίσης ἀπὸ τὰ ἀγαπητὰ σου σκηνῶματα, διὰ τοῦτο ἐσυλλογίσθημεν διὰ τὸ μέγα καὶ θειοχαρίτατον ἀξίωμα

¹⁾ In parte, cu lipsuri, și în É. Legrand, *Bibliothèque grecque vulgaire*, III, p. XXXV. V. și P. P. Panaiteșcu, *Nicolae Spathar Milescu*, în « Mélanges de l'École roumaine en France », 1925, partea I, p. 130 și urm.

τῆς Πατριαρχείας, ὅπου πλούσιώ ἐλέει ὁ ἐν ἀγίοις δοξολογούμενος Θεὸς μᾶς ἔχάρησεν εἰς τὸν ἄγιότατον καὶ ἀποστολικὸν τῆς τῶν Ἀλεξανδρεῶν Ἑκκλησίας Θρόνον στέφος τίμιον νὰ συμπλέξωμεν τὸ παρὸν τῆς εἰς ψυχῶν σωτηρίαν ὁδηγίας βιβλίον ὑποτροπήν, καὶ νὰ στεφανώσωμεν τὴν μακαρίαν σου ψυχήν, εἰς τὸ ὅποιον διὰ κλῆμα ἀμάραντον εὐρήκαμεν τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρὸν, ἔχοντα βότρον πέπυνδον αὐτὸν τὸν κνημὸν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὡς διὰ μαργαρίτας καὶ διανγεῖς λίθους τὰς ἀγίας πληγὰς εἰς τὴν ἀμίαντον καὶ καθαρωτάτην αὐτοῦ σάρκα, καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην λαμπρότητα τὰς ἐκχύσεις τῶν παναχράντων αἵμάτων τοῦ ὅλου σώματος. Δέξαι λοιπὸν τὸ ἄγιον στέφος τοῦτο καὶ μὴ ἀμειλήσῃς νὰ παραστένεσαι εἰς τὸν ἀπαντα κόσμον τοιούτως ὁρατόμενος καὶ λελαμπρούμενος· ἡ δὲ παράστασις μεμιγμένη μὲ καὶ ἄλλο πλῆθος ἀρετῶν, ὅποιον εἰς ἐδικήν σου κοσμιότητα φέρνεις, εἶναι καὶ αὕτη ἡ ὀλοπόθητός σου θέλησις εἰς τὴν τυπογραφίαν τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ ἔξαπλωθῇ τὸ δόφελος ἀντάμα μὲ τὴν φήμην τοῦ ενσεβεστάτου σου ὄνόματος εἰς τὸ πλῆθος τῶν δρθοδόξων χριστιανῶν. Καὶ μάλιστα ὅποιον συμπροθυμευτὴν ἔχεις τὸν Παναγιώτατον καὶ Λογιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριαρχην πρώτην Κωνσταντινούπολεως, κνημὸν Διονύσιον, τὸν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι περιποθητὸν ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συλλειτονοργόν. Καὶ γὰρ ἡ αὐτοῦ Παναγιώτης, παρακινούμενη ἀπὸ τὴν μεγάλην καὶ ἀπειρον ἀγάπην τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὰ ἥγαπημένα τοῦ Χριστοῦ τέκνα, διὰ τὸ ἐκείνων ψυχωφελές, δῆλος διόλον τὴν τυπογραφίαν ταῦτην ἐπισπενδει νὰ γένη, καὶ ἀπὸ τὸ ἔνα μέρος ἡμᾶς μέντοι παράτινε νὰ τὸ τελειώσωμεν, ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο τὴν Ἐκλαμπρότητά Σου εἰς τὸ νὰ τυπωθῇ μεσοτεύει, τοῦτον τὸν σκοπὸν ἔχων νὰ βάλλῃ καὶ τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἔργον εἰς ἐκεῖνο τὸ ταμεῖον ὃποῦ ἐκ νεαρᾶς ἀντοῦ ἥλικίας τὰς θεῖκας του πρόξεις ἐπεπόρευσε, διὰ νὰ χαίρεται εἰς τὰς οὐρανικὰς ἀναπανθεσεis μὲ τοιωτὸν ἄθανατον πλοντισμόν. Καὶ οἱ δύο λοιπόν, ὡς ἐν Χριστῷ πατέρες τῆς Ἐκλαμπρότητός σου ἐρασμιώτατοι, μὲ τὰ ἀδιάλυτα τῆς εὐχῆς καὶ εὐλογίας δεσμίματα περικυκλωνοτές σε, εἰς τὴν ἀγαθοεργίαν ταῦτην παρακινοῦμεν, καὶ οὐχὶ μόνον εἰς ταῦτην, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας ὅποιον προχειρώς θέλονται μᾶς ἔλθῃ. Ἐπειδὴ γνωρίζομεν τὸν ἐκ καρδίας πόθον ὃποῦ ἔχεις εἰς τὸ νὰ τελειώνης δῆλα τὰ θεῖα θελήματα, διὰ τὰ ὅποια θέλεις ἀξιωθῆναι νὰ ἀκούσῃς ἀπὸ τοῦ χρυσαυγῆς στόματος τοῦ κνημίου ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστοῦ, ἐν τῇ λαμπρῷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ, τό: εὖ, δοῦλε, ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα εἰ πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω, εἰσελθε εἰς τὴν καράν τοῦ κνημίου σου, ἐκεὶ συναγαλλόμενος πᾶσι τοῖς δικαίοις, νὰ δοξάζῃς καὶ νὰ ὑμνολογῆς τὸ ὑπερόμηντον ὄνομα τῆς τριποστάτου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, Πατρός, Υἱού καὶ Ἀγίου Πνεύματος, ἀμήν.

(Ms. 287, f° 28—9.)

IV

Se dă forma grecească a privilegiului de stavropighie acordat fundației domnești dela Hurezi de Patriarhul Calinic

al Constantinopolei, în Februarie 1702. Traducerea românească am dat-o de mult, în *Hârtii din arhiva mănăstirii Hurezului* (« Studii și documente », XIV, București, 1907), p. 5 și urm. (v. și *ibid.*, p. IX și nota 1).

† Καλλίνικος ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης κ. τ. λ.

’Αγάπην περὶ τὰ τὸν Θεοῦ σκηνώματα ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἐνεργούμενην διὰ παντὸς ἔχονσιν ἐν Θεῷ συνεργοῦντι ὅσοι φιλευσεβεῖς καὶ φιλόχριστοι. Δι’ ὁ καὶ ὡς τῷ θείῳ ἐφωτι τετρωμένοι, μεθ’ ὅσης προθυμίας καὶ διεγηγερμένης ψυχῆς, τὸν πρὸς τὰ θεῖα καὶ ἰερὰ καταγώγια καὶ δὶ’ αὐτῶν πρὸς Θεόν ἐνθεον πόθον αὐτῶν παριστάνοντες ἀμφιπνεῖν, αὐτὰ κατατείνοντες φιλοτίμως, οἵ μὲν ἐκ βάθρων ἀνεγερούντες καὶ ἀφοσιοῦντες θεῖα τεμένη Θεῷ εἰς δόξαν αὐτοῦ καὶ ὑμνολογίαν ἀενναν, οἵ δὲ διαμονὴν τοῖς ὑπάρχονσι καὶ σύντασιν ποικιλοτρόπως διαπράττεσθαι σπενδοντες. ’Ανθ’ ὅν καὶ μείζονά τινα τοῖς αὐτοῖς δύναμιν περιποιήσασθαι προθυμούμενοι, δὶ’ ἡς ἄν ἔχωσιν ἐν μονιμότητι διαμένειν καὶ ἀπαράθρανστα διασώζεσθαι, τὰ γὰρ ὄπωσον ὑφειμένα τοῖς ὑπερέχονσι καὶ δυνατοῖς ἀνορθούμενα καὶ ἐπιζόωνυμενα στερεοῦσθαι καὶ ἀπερικλόνητα πέφυκε σώζεσθαι, τῇ πατριαρχικῇ προστρέχοντο περιωπῇ καὶ διὰ τῆς κατ’ αὐτὴν ἀντιλήψεως ἐπιεικῶς κατοχυροῦσι τὰ ἰερὰ τὸν Θεοῦ καταγώγια τοῖς πατριαρχικοῖς προνομοῖς τοῦ καθ’ ἡμᾶς ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ, φημί, θρόνον ἐνδυναμοῦντες, ἥτις καὶ κατὰ δίκαιον δύτως τρόπον καὶ λίαν ἐνθεσμον ἀντιποιεῖσθαι τῶν ἐπ’ ὄνοματι τὸν Θεοῦ συντελούμενων κατοθωμάτων, ἄτινα τῆς πατριαρχικῆς ὄνομασίας καὶ σταυροπηγιακῆς ἀξιοθεντα χάριτος πάσης καὶ παντοίας ἐπηρείας ἀπαλλάττοντ’ ἄν. Κωλύονται γὰρ τὰ δυσχερῶς τισὶν ἀντιπίπτοντα τῇ ἐπικρατείᾳ τοῦ μείζονος καὶ δυναμένον διεκδικεῖν καὶ ἀμήνασθαι ὅποια τις ὑπάρχει ἡ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου πρόνοια καὶ ἐπίσκεψις, καλῶς καὶ ἐσκευμένως ἐν ἀκριβείας λόγοις τῆς κανονικῆς ταῦτης ἀδείας τε καὶ ἀξίας ἀνέκαθεν τῇ πατριαρχικῇ μεγαλειότητι πρὸς πολλοῖς ἄλλοις ἐπιβραβευθείσης εἰς τὸ καθιστᾶν ἀπανταχοῦ σταυροπήγια καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῖς χρήζονσι τῶν σεβασμίων ναῶν χαρίζεσθαι, δὶ’ ἡς τὸ ἀσφαλὲς καὶ μόνιμον ἀπολαμβάνοντα τὰ τῶν ἀρετῶν ἐναγῆ καταγώγια μέχρι τεομάτων αἰώνων τῷ χρήματι τῆς ἀρετῆς ἀδιαπτώτως συνεπεκτείνεται. ’Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ὁ ἐπὶ πάντων ἐπὶ συνέσει καὶ εὐσταθίᾳ καὶ τῇ κατὰ τὴν ζωὴν ἀκριβείᾳ μεμαρτυρημένος διαφέρειν πολλοῖς τε ἄλλοις καὶ καλοῖς τοῖς προτερημασι καὶ ἐμφύτω καλοκαγαθίᾳ κατηγλαύσμένος ἐκλαμπρότατος καὶ θεοσεβέστατος αὐθέντης καὶ ἡμερών μεγαλοπρεπέστατος κύριος κύριος Ἰωάννης Κωνσταντίνος Βασαράβας Βοεβόδας πάσης Ουγγροβλαχίας, υἱὸς κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὸς καὶ περιπόθητος τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ζήλῳ θείῳ κινούμενος, οἴα εὐλαβῆς ἄγαν περὶ τὰ θεῖα καὶ τῆς κατὰ Θεόν προμηθείας ἀκαταπαύστως ἔχομενος, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἀπανταχοῦ θεοφύλῃ αὐτοῦ τῶν κατοθωμάτων φιλεγήματα, ἐκ βάθρων ἐδείματο ἰερὸν καὶ σεβάσμιον μοναστήριον ἐπ’ ὄνοματι τῶν

άγίων μεγάλων βασιλέων καὶ ἵσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, Χουρέζι ἐπικεκλεμένον, κατὰ τὸ κλίμα τῆς Βούλτσας ἐν Βλαχίᾳ κείμενον, ἔχον καὶ παρακλήσιον ἐν αὐτῷ εἰς ὄνομα τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐξωθεν δὲ καὶ κοιμητήριον ἐπ' ὄνόματι τῆς κοιμήσεως τῆς αὐτῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐν δὲ τοῖς πέριξ καὶ σκήτας, μίαν εἰς ὄνομα τῆς γεννήσεως τοῦ Προδρόμου, ἐτέραν δὲ τῶν ἀγίων ἀποστόλων καὶ τοίτην τοῦ ἀγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μετόχειον ἐν τάξει μονηδρίου ἐπ' ὄνόματι τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου σεμιννόμενον, Πολ[ο]βράτ[σ]ι ἐπικαλούμενον, καλῶς τε καὶ ἀνελειπτῶς ηὐτρέπτισεν αὐτὸν καί, ἰεροῖς καλλωπισμοῖς καλλωπίσας, δαπάνας οὐ σμικρὰς ἔξι ἴδιων χρημάτων ἀπηρτίσατο καὶ κτήτωρ ἐγένετο εἰς δοξαν Θεοῦ ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ οωτηρίας καὶ εἰς μημόσυνον αἰώνιον αὐτοῦ καὶ τῶν προγόνων αὐτοῦ καὶ πάντων τῶν δρθοδόξων χριστιανῶν, κτήματά τε προσηλώσας αὐτῷ κινητὰ καὶ ἀκίνητα, δσαπερ ἄναγκαια τυγχάνουσιν πρός σύστασιν τῶν ἱερῶν καταγωγίων, καὶ κνέροντοι διαρκεῖ τῶν συνασκούμενων ἐν [αν]τοῖς πατέρων, καὶ πάντα καταρτίσας ὅσα συντελεῖ πρός συμπλήρωσιν καὶ ἀπάρτισιν τῶν ἐκ θεμέλιων νεονργούμενων θείων ναῶν, τέως ἐφρόντισε κατὰ τὸν εὐαγγελικὸν καὶ φρόνημον οἰκονόμον προνοιηθῆναι καὶ τῆς στερεώσεως καὶ εἰς τέλος αὐτοῦ διαμονῆς, κρίνας ὑποτάξαι αὐτὸν τῇ πατριαρχικῇ ἔξουσίᾳ καὶ συγκαταλέξασθαι τοῖς πατριαρχικοῖς σταυροπηγίοις καν τεῦθεν ἡμᾶς ἐπιβραβεῖσαι αὐτῷ δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ σιγιλλιώδους γράμματος τὴν σταυροπηγιακὴν κλῆσιν καὶ ἐλευθερίαν ἐπὶ κρείττονι ἀσφαλείᾳ καὶ μονιμότητι.

Τούτον χάριν τὴν αἵτησιν τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος εὐθενῶς ἀποδεξάμενοι, ὡς πρός ἀγαθὸν καὶ θεάφεστον ἀφορῶσαν σκοπόν, γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, κατὰ τὸ προνόμιον τῆς πατριαρχικῆς μεγαλειότητος, συνάμα τοῖς περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτοις ἀρχιερεῦσι καὶ ὑπερτίμοις, τοῖς ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῖς ἡμῖν ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς, ἵνα τὸ διαληφθὲν κατὰ τὸ κλίμα τῆς Βούλτσας ἐν Βλαχίᾳ ἰερὸν μοναστήριον, τὸ ἐπ' ὄνόματι τῶν ἀγίων μεγάλων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, Χουρέζι ἐπικεκλημένον, σὺν πᾶσι τοῖς ἀφιερώμασιν αὐτοῦ, κινητοῖς τε καὶ ἀκινητοῖς κτήμασι, καὶ ταῖς εἰδημένοις, δηλαδὴ τῷ τε παρεκκλησίᾳ αὐτοῦ καὶ τῷ κοιμητηρίῳ καὶ ταῖς σκήταις καὶ δὴ καὶ τῷ ἐν τάξει μονιδρίου μετόχειώ αὐτοῦ, Πολ[ο]βράτ[σ]ι ἐπονομαζομένῳ, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἔξης μέχρι τῆς τοῦ κοσμον συντελείας ὑπάρχῃ καὶ λέγεται καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται πατριαρχικον σταυροπηγιακόν, συνταττόμενον καὶ συναριθμούμενον τῆς πατριαρχικοῖς σταυροπηγίοις, καίτοι ἐλεύθερον, ἀδούλωτον, ἀσύδοτον, ἀκαταπάτητον, ἀκαταζήτητον, καὶ ἀνενόχλητον καὶ ἀνεπηρέαστον παρὰ παντὸς καὶ παντοίου προσάπουν, ἐκκλησιαστικὸν τε κοσμικὸν, μημονευομένον ἐν αὐτῷ τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ὄνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἰεραῖς τελεταῖς, ὡς νενόμισται, καὶ μηδενός ποτε τῶν ἀπάντων ἱερωμένων ἡ λαϊκῶν, ἀρχοντος ἡ ἀρχομένου, μήτε τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, κατ' οὐδένα τρόπον καὶ κατ' οὐδέμιαν πρόφασιν ἔχοντος ἀδειαν κατεπεμβαίνειν τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου καὶ καταβαζόνειν τοὺς

συνασκούμενος ἐν αὐτῷ πατέρας καὶ παρενοχλεῖν, ταράττειν τε καὶ καταπατεῖν τὴν ἐλευθερίαν τούτου, ἀλλὰ διαμένοντος ἐλευθεροῦ καὶ μηδὲν μηδὲν ὄφεί λοντος παρέχειν, εἰμὴ μόνον τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ κυρίου ὀκάδας τριάκοντα κατ' ἔτος εἰς σημεῖον τῆς ὑποταγῆς, κατὰ τὴν τάξιν τῶν σταυροπηγίων. Ὡσαντὸς καὶ οἱ ἐν αὐτῷ συνασκούμενοι πατέρες διάγωσιν ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ ἀνέσει, ἀπηλλαγμένοι πάσης καταδυναστείας καὶ δουλείας παρὰ παντὸς, καὶ παντούν προσώπου, συζῶντες εἰρηνικῶς καὶ φιλαδέλφως ἐν διοιτητὶ καὶ σεμνοπρεπείᾳ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς μοναδικῆς πολιτελείας, ἐν τε τῇ ἐκλογῇ τοῦ σφῶν καθηγούμενου ἐκλέγοντες καὶ καθιστῶντες τὸν ἀξιον ἀναφανέντα διὰ γνώμης καὶ ἐπικρίσεως τοῦ ἐκλαμπροτάτου κτήτορος αὐτοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἀπογόνων τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος. Ὅταν δὲ χρεία χειροτονίας ἐν αὐτοῖς γένηται, ἔχωσιν ἀδειαν προσκαλεῖν ὃν ἀν ἐθέλωσιν ἀρχιερέα ἐπὶ τὸ λειτουργεῖν ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ διὰ τῆς κανονικῆς παραπορήσεως καὶ τὰς χειροτονίας αὐτῶν ἐκτελεῖν ἀνατιθέντως καὶ ἀνεμποδίστως. Ὅς δ' ἂν δψέποτε καταλύειν ἐπιχειρήσει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου καὶ καταφρονήσει τῆς πατριαρχικῆς ταντῆς φιλοτιμίας καὶ συνοδικῆς ἀποφάσεως τὰ ναντία διανοηθῆναι ποιήσῃ καὶ ἐπηρεάζῃ τὸ μοναστήριον αὐτὸν καὶ ζητήσῃ λαβεῖν τι ἐξ αὐτοῦ πλεοναστικῶς, δποίας ἀν εἰη τάξεως, ἀφωρισμένος ὑπάρχῃ ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον αἰωνίως, καὶ ἡ μερίς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότον Ἰούδα, καὶ προκοπήν οὐ μὴ ἴδοι πώποτε ἐπὶ ζωῆς αὐτοῦ, καὶ ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραις ὑπόδικος. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν οιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῷ αὐτῷ σταυροπηγιακῷ μοναστηρῷ.

'En ētei σωτηρίω αψβ' ω, μηνὶ Φεβροναρίω, ἵνδικτιῶνος iⁿ.

(Ms. 276, f° 163—4.)

V

Și un poet grec, Teodosie, care scrie o bucată de versuri în 1702, face o călduroasă laudă Brâncoveanului pentru redesteparea prin Academia din București a studiilor elenice:

'Εγκώμιον πρὸς μέδοντα τῆς Βλαχίας.

«Ο πατήρ μον ἀπὸ ἄρτι ἐργάζεται, καγῶ ἐργάζωμαι» φησί που τῶν ἰερῶν λόγων ὁ σωτήριος Λόγος, οὐκ ἄλλον τον ἔνεκα, ἀλλ' ἵνα ἡμῖν δειέξῃ δτι ἀδιαλείπτως ἡμῶν κηδεται, εἴτε πλάσμα οἰκείον αὐτοῦ δντων. Διὸ τοις μὲν πάλαι, τῇ ἱερῷ αὐτοῦ καὶ θείᾳ πεπιστευκόσι διδασκαλίᾳ καὶ ὑπ' ἀλογον μανίας τῶν τότε τυράννων τετυραννούμενοις τὸν μέγαν ἐκείνον καὶ θαυμαστὸν βασιλέα Κωνσταντίνον ἥγειρε καὶ δι' αὐτοῦ τὴν πολύθεον τῶν Ἑλλήνων μανίαν διέλυσε καὶ τὸν χριστεπώνυμον

λαὸν βασάνων ἔσωσε καὶ αὐτὰς τὰς ἐσχατίας τῆς οἰκουμένης τὴν εὐσέβειαν διετράνωσε. Τὰ νῦν δὲ καὶ ἡμῖν, ὑπότε πολλῶν ἔθνῶν πολεμούμενοις καὶ τῆς Ἑλλάδος φωνῆς ἐστερημένοις ὅμμασιν εὐμενέσιν ἐπιδῶν, τὴν ὄμετεραν ἥγαγεν Ὅψηλότητα, ὅμώνυμον οὖσαν καὶ ὁμότροπον ἐκείνου, τῇ τ' ἀρετῇ καὶ τῇ λοιπῇ καλοκαγαθίᾳ (καὶ δηλοὶ τοῦτο αἵτε δόσημέραι μεγαλοδωρεαὶ τῆς φιλοτίμου αὐτῆς δεξιᾶς καὶ τὸ ἡσίως λίαν ἄγεσθαι καὶ ἴθύνεσθαι καὶ ὡς ἀπὸ πατρὸς φιλοχοίστον μᾶλλον ἢ ἀρχοντος τὸ ὑπὸ χεῖρα διοικεῖσθαι λαν), ἥτις ἡλίου δίκην ἡμῖν ἐπιλάμψασα καὶ τὰς μικροῦ καταλυθείσας ἡμῶν ἀκαδημίας διὰ τῆς ἀφθόνου καὶ μεγαλοδώρου αὐτῆς δεξιᾶς ὡς τὸ πάλαι ἀνθούσας ἀποδείξασα καὶ τὸ σκότος τῆς ἀμάθειας ἀφ' ἡμῶν φυγαδεύσασα, τήν τε πάλαι τοῦ γένους ἡμῶν εὐκλειαν ἀνακτησαμένη διὰ τῆς τῶν Ἱερῶν μαθημάτων ἀκτίνος πόρον ἐξ ἀπορίας ἡμῖν ἐπορήσατο, ὃστε δύνασθαι τοῖς τάνατίᾳ φρονῶσι δι' αὐτῆς συμπλέκεσθαι. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ τοῖς φυτοῖς βραβεύων τὴν αὔξησιν καὶ τοὺς καρποὺς πεπαίνων (δι' ὧν ἡ ζωὴ ἡμῶν συνέχεται), πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ζωογονεῖ καὶ περιθάλπει, ἡ δὲ Ὅμετέρα Ὅψηλότης κάκείνου πολλῷ τῷ μέτρῳ πλεονεκτεῖ, ἄτε δὴ οὐ μόνον τὸν ἔξω, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔσω περιέπονα ἀνθρωπον, τῷ τοῖς προσερχομένοις μᾶλλον τοῦ Δαβίδ πρᾶσιν εἶναι καὶ ἐπρόσιτον καὶ ὡς ἄλλος Ἀβραὰμ φιλόπτωχον καὶ ἐλεήμονα, πρὸς δὲ καὶ τὸ οὐ μετίως σπεύδειν ἐπιδιδόναι τὰ φροντιστήρια, δι' ὧν γὰρ, οὐ μόνον ἡ ἀμάθεια ἡμῶν καταλύεται, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς Θεὸν ἡμῶν εὐσέβεια οὐχ ἥττον ἐνδυναμοῦται, ἥντικα πολλοὶ τινες τῶν μαθητῶν ἐκ τούτων φοιτῶσι καὶ ἄλλος ἄλλην καταλάβωσι. Ταῦτα μὲν δουλικῶς, χαρίσαιτο δέ σε ἡμῖν, φέντε μηδέποτε καὶ θεόσσοδοτε, μᾶλλον δὲ θεόστεπτε, δὲ πέρος ἡμῶν ἐν φάτνῃ ἀνακλύθεις καὶ ἐν Ὅροδάνῃ ὑπὸ Ἰωάννου βαπτισθεὶς Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπὶ τὸν ὑψηλότατον τῆς ἡγεμονίας θρόνον ὑγιαίνοντα κατ' ἀμφω, καὶ εἰρηνικῶς ἄμα καὶ καταθυμίως βιοῦντα, ἐεις βαθὺ γῆρας καὶ λιπαρόν, τὴν τὸν ἀρχὴν ἀλήκτως καὶ θεαρέστως διέποντα, μετά δὲ τὴν ἐντεύθεν ἀπαλλαγὴν σὺν τῇ ἐκλαμπροτάτῃ δόμνῃ καὶ τοῖς φιλτάτοις μπεῖζαδέσι ἀπὸ τῆς κάτω ἡγεμονίας τῆς ἄνω βασιλείας πανοικέσια ἀξιωθῆ, ἀμήν.

Τῆς Ὅμετέρας Ὅψηλότητος

ταπεινός δοῦλος
Θεοδόσιος.

(Ms. 468, fº 303 Vº—304 Vº.)

Ἐπίγραμμα εἰς φρέαρ
ἐπὶ φρέατος.

Τὸ δὲ διμβρίμον νάματος ὠρύχθη φρέαρ,
Κωνσταντίνου μέδοντος Οὐγκοβλαχίας,
τοῦ Βραγκοβάνου, δαπάνας νενευκότος.
ἐκλιπαρήσει Ἰεροῦ Θεοῦ σίδης:
οἰς, Χριστέ τὸ ζῷν ἐν πόλῳ νέμοις πώμα.

τῷ,
ἀψε', Ιουλίου κηῃ.

VI

In acest secol al XVIII-lea, Patriarhul ierosolimitan Partenie scrie din Bucureşti în Iulie 1723; urmaşul lui, Meletie, era la Bucureşti în Octombrie—Noemvrie 1731, ca şi în Maiu 1732; un alt Partenie la 1742 şi 1746, mergând şi până la Craiova şi Iaşi; Efrem, tot acolo, în August 1768; succesorul lui, Avramie, la 14 Februarie 1784¹⁾.

O simplă scrisoare de politeţă e trimeasă dela Ierusalim lui Grigore Matei Ghica, la 10 Februarie 1739, prin hagiul Ioan, care se întoarce de acolo.

(No. V^o.)

Tὰ ὅσα γράμματα ἐδώκαμεν τῷ Χατζῆ Ἰωάννῃ.

Ἐνσεβέστατε, ὑψηλότατε καὶ μεγαλοπρεπέστατε αὐθέντα καὶ ἡγεμῶν πάσης Μολδοβλαχίας, κύριε κύροιε Ἰωάννη Γρηγοράσκο Γρηγόρια Βοεβόδα, κατὰ Πνεῦμα τὸ Ἀγιον νίè ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε τῆς Ἡμῶν Μετριότητος, τὴν Ὑμετέραν θεοσεβεστάτην Ὑψηλότητα ἀπὸ βαθέων καρδίας εὐχόμενοι εὐλογοῦμεν, μετὰ παντὸς τοῦ ἐκλάμπρου τῆς παλατίου, δεδύμενοι ἔκτενῶς τοῦ ἐν ὑψίστοις ἀγίον Θεοῦ ὅπως διαφυλάττῃ καὶ περιφρουρῇ τὸ θεοσεβὲς αὐτῆς ὑψος ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ, μακροῖων τε καὶ εἰρηνικῇ καταστάσει ἐπὶ τὸν ἡγεμονικὸν καὶ ὑψηλότατον αὐτῆς θρόνον. Ἀπαξ καὶ δίς κατὰ τὸ ἀπαραιτητὸν ἡμῶν χρέος ἐγράψαμεν τῇ θεοσεβεστάτῃ αὐτῆς Ὑψηλότητι· τανῦν δὲ διατρίβοντες ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας καὶ μελετῶντες θείω ἐλέει ἀπελθεῖν εἰς τὸν ἀγιωτατὸν καὶ ἀποστολικὸν μας θρόνον, κατὰ πάροδον ἐτυχεν καρδιν πραγματείας καὶ ὁ τιμιώτατος κῦρο [Χατζῆ Ιωάννης], προσκυνητής, μὲ τοῦ ὅποιον τὴν ἐλευσιν δὲν ἐλείψαμεν καὶ αὗθις νὰ κατασπασθῶμεν νοερῶς καὶ ἐξ ὀλης ψηκῆς καὶ καρδίας νὰ εὐχηθῶμεν τὴν Ὑψηλότητά της, καὶ διὰ ζώσης φωνῆς τῆς αὐτοῦ Τιμιότητος θέλει ἐμφοριθῆ τὰ καθ' ἡμᾶς πολυνάδηνα καὶ βαρύτατα χρέη καὶ τοὺς συνεχεῖς κιρδύνους, καὶ μάλιστα τῷρα, ἐν τοιαύτῃ ἀνωμαλίᾳ τῆς κυκλικῆς περιφρείας. Τον ὅποιον παρακαλοῦμεν νὰ ἔχῃ τὴν ἡγεμονικήν της περιθαλψιν καὶ καταφυγὴν ὡς τίμιον καὶ πιστότατον δοῦλον τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος καὶ πρόσωπον τῆς Ἡμῶν Μετριότητος, τὸ δὲ θεοσεβες αὐτῆς ὄνομα πάντοτε μνημονεύεται παρρησίᾳ καὶ εἰς τὰς θείας καὶ ἴερᾶς ἀναιμάκτονς ἡμῶν μνησαγωγίας, ὑπὲρ ὑγείας, στερεώσεως καὶ εἰρηνικῆς καταστάσεως τῆς παρακαλοῦντες νὰ μη

¹⁾ Iorga, *Studii și documente*, XII, p. 22, No. XXXII; p. 34, No. LXIII; p. 35, No. LXIV; p. 42, N-le LXXIX—LXXX, LXXXII, LXXXIV; p. 44, No. LXXXVIII; p. 82, No. CLIII; p. 106, No. CCIV. Silivestru din 1735, dela p. 45, No. LXIV, nu poate fi de Ierusalim. Un antimis grec, din 1733, dela urmaşul lui, Paisie (ibid., p. 299, No. IX).

μᾶς ἀπολεῖπωσι τὰ ἐκλαμπρά της γράμματα καὶ ἡμῖν εἰς τὰ μάλιστα πολυτίμητα. Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἡ δὲ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ παρὰ τῆς Ἡμῶν Μετριότητος εὐχὴ καὶ εὐλογία εἴη μετὰ τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος.

ᾳψλῳ^{τῷ} Φεβρουαρίου ι'^{τῇ}.

(Ms. 124, fº 101.)

VII

Un sir de scrisori de felicitare de Crăciun din partea Patriarhului ecumenic Nicodim către Alexandru-Vodă Moruzi, ca Domn muntean (Ianuar 1793), către Doamna și către Mitropolitul Filaret n'au decât un interes retoric¹⁾. Tot aşă scrisoarea către noul Mitropolit Dosoftei, datată din 21 Noemvrie 1793: i se îngăduie a face episcop de Argeș pe Iosif, care până atunci era titular de Sevastia (Sivas). Urmează felicitări către Nicolae Suțu, atotputernicul dragoman.

Θεοσεβεστάτη καὶ ἐκλαμπροτάτη Δόμνα μεγαλοπρεπεστάτη πάσης Οὐγγροβλαχίας.

† Τὴν θεοσεβεστάτην αὐτῆς Ἐκλαμπρότητα δονλικῶς προσκυνοῦμεν καὶ ἀσπαζόμενα τὰς ἐκλάμπρους αὐτῆς χεῖρας καὶ δεόμεθα κυρίου τοῦ Θεοῦ ὅπως διαφυλάττῃ αὐτὴν ἐν ἀκρα ύγειᾳ καὶ ἀμεταπτώῳ εὐδαιμονίᾳ μετὰ μακροβιότητος καὶ ἐπιτενέξεως τῶν καταθυμίων αὐτῇ ἀγαθῶν. Ἐπειδὴ ἐπέστησαν αἱ φαιδραι ἑορταὶ τῶν κατὰ σάρκα ἀρρήτως γενεθλίων τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἔφθασαν ἡδη αἱ πάνσεπτοι καὶ θεῖαι αὗται ἡμέραι, χρέος καθῆκον ἐκπληροῦντες, οὐδὲ διαλείπομεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐμφανισθῶμεν διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν τῇ θεοσεβεστάτῃ αὐτῆς Ἐκλαμπρότητι, αἰροντες χεῖρας ἵκετιδας πρὸς αὐτὸν τὸν θεάνθρωπον Κύριον ἡμῶν ὅπως καταξιώσῃ τὴν θεοσεβεστάτην αὐτῆς Ἐκλαμπρότητα πανηγυρίσαι χαρμοσύγως καὶ πανεκλάμπρως τὰ θεῖα αὐτοῦ γενεθλία καὶ ἑορτᾶσαι πανευδαιμόνως τὰς ἐνδόξους καὶ λαμπρὰς ἁγίας ταῦτας ἡμέρας τῆς ὑπέρ λόγου καὶ ἐννοιαν κοσμοσωτηρίου Ἐπιφανίας αὐτοῦ. Ἐπιδαφιλεύνων αὐτῇ καὶ τὸ νέον ἔτος αἰσιον καὶ πανευδαιμονα καὶ παρεκτικὸν πατός ἀγαθοῦ, στηρίζων ἀστεμφῶς καὶ συντηρῶν ἀδιασείστως τὸν ὑψηλότατον καὶ εὐμενέστατον ἡμῶν Αὐθέντην ἐπὶ τῆς αὐθεντικῆς καὶ ἡγεμονικῆς αὐτοῦ καθέδρας, σὺν πάσῃ χαρᾷ καὶ εὐδαιμονίᾳ ἀμεταπτώῳ μεχρι γῆρως βαθυτάτου καὶ λιπαροῦ. Παρακαλοῦμεν δὲ τὴν θεοσεβεστάτην αὐτῆς Ἐκλαμπρότητα ὅπως νὰ ἀναμνησθῇ καὶ ἡμῶν, καὶ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ἐλέονς αὐθεντικοῦ, καὶ τὸν νίον μας

¹⁾ V. și articolul meu din *Convorbiri Literare*, 1901, pp. 999—1009, despre Condica lui Filaret.

ξέλαχιστον αὐτῆς δοῦλον νὰ ἀναδείξῃ τζιράκη της διὰ τῆς θερμῆς της προστασίας καὶ ἰσχυρᾶς διαφενδεύσεως, ώσαν ὅπου μετὰ Θεὸν ἐλπίζομεν εἰς τὰς πανεκλάμπρους ἡμέρας τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν Αὐθέντου καὶ τῆς Ἐκλαμπρότητος της νὰ ἀξιωθῶμεν κυβερνήσεως καὶ παραμυθίας εἰς τὸ μαρτυρολογικὴ μας, καὶ λοιπὸν διὰ τὴν ζωὴν αὐτῆς τὴν πολυχρόνιον καὶ τοῦ εὐσεβεστάτου Αὐθέντου καὶ τῶν πανεκλάμπρων ὑμῶν βλαστῶν νὰ μὴ μᾶς ἀφήσῃ κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἀπαραμυθήτους, διὰ νὰ παρακαλοῦμεν ἔκτενεστερον κύριον τὸν Θεόν ὑπὲρ ὑγείας αὐτῆς καὶ ἀμεταπτώτον εὐδαιμονίας, ἡς καὶ τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πλεῖστα καὶ πανευδαιμονία.

Εὐσεβέστατε καὶ εὐμενέστατε Αὐθέντα καὶ ἡγεμῶν μεγαλοπρεπέστατε πάσσης Οὐγγροβλαχίας, νίè ἐν Χῷ τῷ Θεῷ ἡμῖν λιαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε, κύριε, κύριε Ἰωάννη Ἀλέξανδρε Κωνσταντίνον Μουρούζη Βοεβόδα, τὴν θεοφρούρητον αὐτῆς. Υψηλότητα ὅλη τῇ ψυχῇ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν. Πανέκλαμπρον αὐθεντικὴν αὐτῆς ἐπιστολὴν κατ' αὐτὰς τὰς δεσποτικὰς ἐνιαυσίους θείας ἑορτὰς ἀσμένως ἐλάβομεν, διπλὴν τὴν πνευματικὴν εὐφροσύνην ἀρυσάμενοι, ὡς εὐαγγελισθέντες δι' αὐτῆς τὴν μυριοπόθητον ἡμῖν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγείαν, εἶδομεν δὲ ἐν αὐτῇ ὅσα ἡμῖν ἐπισημειοῦ αὐθεντικῶς, καὶ ἀπείρως ὅμοιογοῦμεν τὰς χάριτας τῷ θεοφρούρητῳ αὐτῆς. Υψει διὰ τὴν ἡν διατηρεῖ πρός τὴν ἐκκλησίαν θερμὴν αὐτῆς προστασίαν, ἔιθεντοι καὶ ἡ ἐξ ὑψοντος θείας πρόνοια καταστέφει αὐτὴν καὶ ἐπιβραβεύει τὰς ἀντιμισθίας προσηκόντως τε καὶ πάνν ταχέως. Καὶ γάρ, ὅπως ποθοῦμεν καὶ ἀδιαλείπτως καθικετεύομεν τὸν ὑψιστὸν Θεόν, τοῦτο κατ' αὐτὰς τὰς σεβασμίους θείας ἑορτὰς ἀξιώθημεν ἰδεῖν καὶ πληροφορηθῆναι τὴν ἐνίδρυσιν αὐτῆς εἰς τὸ πανέκλαμπρον αὐθεντικὸν τῆς Οὐγγροβλαχίας θρόνον, καὶ, ἀπείρον χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης πνευματικῆς ἐμφορηθέντες, ἐκλιπαροῦμεν τὸν δοτῆρα τῶν ἀγαθῶν κύριον καὶ Θεόν ἡμῶν ὅπως εὐδογούῃ τὴν πανέκλαμπρον ταύτην ἐνίδρυσιν αὐτῆς ἐν τῷ ἡγεμονικῷ αὐτῆς αὐθεντικῷ Θρόνῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας καὶ στερεοῖ ἀδιάσειστον καὶ ἀκλόνητον μέχρι γῆρως βαθυτάτον καὶ λιπαροῦ, διατηρῶν ἀρωτέραν παντὸς ἐναντίον καὶ περιέπων ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ πρός καταρτισμὸν τῆς θεοδωρήτου αὐτῆς αὐθεντικῆς ταύτης τζάρας καὶ βοήθειαν τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας καὶ ἡμέτερον σεμνολόγημα. Παρακαλοῦμεν δὲ τὸ θεοφρούρητον αὐτῆς "Υψος ὅπως μὴ διαλίπῃ γράφονσα ἡμῖν συνεχῶς καὶ δηλοποιοῦσα τὴν πολύεραστον ἡμῖν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν, ἡς τὰ τρισδιάβια ἔτη εἴησαν θεόθεν πλεῖστα καὶ πανευδαιμονα.

[†] Ιερώτατε Μητροπολίτα Οὐγγροβλαχίας ἐπέχων καὶ τὸν τόπον Καισαρείας Καππαδοκίας, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε πλαγινῶν, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ, καὶ συλλειτούργε τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κυρὶ Φιλάρετε, χάρις εἰη σοι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Τὸ ἀπὸ ιε' τοῦ παρελθόντος μαρτίου γεγραμμένον καὶ ἀποσταλεν ἡμῖν ἀδελφικὸν αὐτῆς ποθητὸν γράμμα ἀσμένως πρὸ μικροῦ ἐκομισάμεθα, δι' οὗ εὐαγγελισθέντες τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν, ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν. Εἶδομεν δε

έπομένως δσα ἐν αὐτῷ περιγράφει, συγχαίρονσα ἡμῖν ἀδελφικῶς περὶ τῶν ἑνεστηκύιων θείων νηστειῶν καὶ τῶν ἐφεξῆς σεβασμίων καὶ κοσμοσωτηρίων ἀγίων ἔορτῶν καὶ χάριτας ὁμολογήσαμεν αὐτῇ κατὰ τὸ εἰκός. Ἔγκαιρον δὲ ἥμηράμενοι ἀμείψασθαι αὐτῇ τὰ αὐτά περὶ τῶν αὐτῶν, γράφοντες ἀνταποκρινόμεθα καὶ ἀντισυγχαίροντες αὐτῇ ἐπευχόμεθα κυρίω τῷ Θεῷ ὅπως καταξιώσῃ τὴν αὐτῆς Ἱερότητα διανῦσαι καὶ τὸ λοιπὸν στάδιον τῆς ἀμώμου νηστείας ὅσιως καὶ θεαρέτως, προσκυνῆσαι τε θεοφίλως τὰ σεπτὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν φρικτὰ καὶ ἔκονσια καὶ κοσμοσωτήρια πάθη καὶ πανηγυρῆσας λαμπρῶς καὶ γηθοσίνως τὴν τροπαιοφόρων θείαν αὐτοῦ τριήμερον ἔγερσιν καὶ τὰς λοιπὰς δεσποτικὰς αὐτοῦ ἔορτὰς μεθ' ὑγείας ἄκρας καὶ πάσης πνευματικῆς εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως ὡς ἐφέτως, οὗτο καὶ εἰς ἄλλα παμπληθῆ ἐτη μετ' ἐπιτεύξεως τῶν σωτηριωδῶν ἀγαθῶν. Οἴδε καλῶς ἡ φίλη ἡμῖν αὐτῆς Ἱερότης ὅτι, τὴν ἀπὸ ἀρχῆς πρὸς ἀλλήλους κλίσιν καὶ ἀγάπην ἀδελφικὴν μεμρημένοι, σώζομεν ἀπαράτερπτον καὶ μᾶλλον ἴδιαζόντες ἐπαυξανομένην, καὶ οὔτε ὁ χρόνος, οὔτε ὁ καιρός, οὔτε ἡ διάστασις τοῦ τόπου δύναται ἀποσθέσαι. Δι' ὁ μὴ διαλίποι γράφονσα ἡμῖν συνεχῶς καὶ χαροποιοῦσα τῇ δηλώσει τῆς ἐφετῆς ἡμῶν ἀγαθῆς αὐτῆς ὑγείας, ἣν χαρίζοιτο αὐτῇ παρ' ὅλον τὸν βίον ὁ Κύριος, οὐκ ἡ χάρις εἰη μετ' αὐτῆς.

Ιερώτατε Μητροπολίτα Οὐγκροβλαχίας, ἐπέχων καὶ τὸν τόπον Καισαρείας Καππαδοκίας, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε πλαγηνῶν, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ σὺλλειτονοργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κυρὶ Δοσίθεε, χάρις εἰη τῇ αὐτῆς Ἱερότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Τὸ ἐμπερικλειόμενον πρὸς ἡμᾶς αὐτῆς πιττάκιον ἀνὰ χεῖρας λαβόντες, ἀνέγνωμεν καὶ ἔγνωμεν τὰ ἐν αὐτῷ δοῖως καὶ θεαρέστως γραφόμενα, ὅπερ καὶ ἀνεγνώσθη ἐπ' ἀρχόσαιει τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς ἀδελφότητος καὶ ἀγίας συνόδου καὶ ἐννενοήσαμεν πάντες τὴν ὅσην περ πρόνοιαν ἐκ πρώτης καταβάλλει περὶ τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῇ θεόθεν λογικοῦ τοῦ Χριστοῦ ποιμάνου, φροντίζοντας ἀρχιερατικῶς περὶ τῆς βελτιώσεως ἐκείνου καὶ τῆς τῶν ψυχῶν αὐτῶν σωτηρίας καὶ τῶν χριστιανικῶν ἐργῶν καὶ ποάξεων, καὶ ἐπηγένεσαμεν αὐτήν μεγάλως, καὶ, τὴν αἵτησιν αὐτῆς καὶ αἱτίωσιν ὡς θεάρεστον καὶ ψυχωφελῆ ἀποδεξάμεθα εὐμενῶς, ὡς συναντέσαντος τῇ αἵτησει αὐτῆς καὶ συγκατανεύσαντος τοῦ εὐσεβεστάτου, ὑψηλοτάτου καὶ χριστιανικωτάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος μεγαλοπρεπεστάτου πάσης Οὐγκροβλαχίας, ἡμετέρου κατὰ πνεῦμα νίον ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου, κυρίου κυρίου Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου Κωνσταντίνου Μονογάτη Βοεβόδα. Καὶ δὴ κατὰ τὴν αἵτησιν αὐτῆς γνώμη κοινῇ καὶ συνοδικῇ διαγνώμῃ ἀνεθέμεθα τὰς κανονικὰς ἡμῶν ὡφούς πρὸς αὐτήν, καὶ διὰ τῆς παρούσης ἡμετέρας πατριαρχῆς καὶ συνοδικῆς ἐκδόσεως προτρεπόμεθα καὶ παρέχομεν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἀδειαν, ὅπως, προσκαλεσαμενη τῇ γνώμῃ καὶ ἀδεία τῆς αὐτοῦ θεοποιήσης φρουρήτου Υψηλότητος τούς αὐτόθι εὐδημούντας συναδέλφους ἀρχιερεῖς, τὴν κανονικὴν μετάθεσιν τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Σεβαστῆς, συναδέλφου ἡμῶν ἀγαπητοῦ, κυρὶ Ἰωσῆφ, εἰς τὴν ἥδη ἀποκατασταθεῖσαν ἐπισκοπὴν Ἀρτεσίου, ὡστε εἶναι αὐτὸν καὶ λέγεσθαι ὑπείκοντα

καὶ ὑποτασσόμενον τῇ ἀγιωτάτῃ αὐτῷ Μητροπόλει τῆς Οὐγκροβίλαχίας, ἐπαγρυπνοῦντα καὶ φροντίζοντα τῆς βελτιώσεως καὶ αὐξήσεως εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῷ λογικοῦ τοῦ Χριστοῦ ποιμνίου καὶ ποδηγετοῦντα εἰς νομὰς σωτηρίους τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος. Καὶ εἴθε κύριος ὁ Θεός ἀναδεῖξαι αὐτὸν εὐαρεστοῦντα τῇ ἀπείρῳ αὐτοῦ ἀγαθότητι, καὶ τῷ εὐμενεστάτῳ αὐθέντῃ, καὶ τῇ Σον Ἰερότητι, διτὶ ἐπὶ τῶν λαμπρῶν ἡμερῶν τοῦ θεοφρονρήτου αὐτοῦ Ὅψους ἐγένετο τὸ θεάρεστον τοῦτο καὶ ψυχωφελὲς ἔργον, καὶ ἡ αὐτῆς Ἰερότης, πάντες διὰ τὴν πρόνοιαν ... τῆς αὐξήσεως τῶν πνευματικῶν καὶ ωφελείας τοῦ χριστωνύμου λαοῦ τὰς ἀντιμισθίας παρὰ τοῦ μισθαποδότου Θεού, οὐκ ἡ χάρις εἶη μετ' αὐτῆς.

τῷ
ἀφγύ', Νοεμβρίου τη^η κα'.

Τὴν Ἐκλαμπρότητά της ταπεινῶς προσκυνῶ, ἀσπαζόμενος τὴν δεξιὰν αὐτῆς.

"Ἡν θεαφυλάττοι ὁ πανάγαθος Θεός ἐν ἀκρᾳ ὑγείᾳ καὶ ἀμεταπτώτῳ εὐδαιμονίᾳ μετὰ μακροβιότητος καὶ ἐπιτεύξεως πάντων τῶν ἐκλάμπρων αὐτῆς καταθυμίων. Ἐπειδή, διακηριχθείσης τῆς ἀγγελίας τῶν ἐπ' αἰσιοῖς τελεσθέντων ἀρραβώνων τῆς περιβλέπτου αὐτῆς ἐκλαμπρότητος ὅσοι σχετικοὶ καὶ οἰκεῖοι κατὰ χρέος συντρέχοντι συγχαιρόντες καὶ εὐχόμενοι τὰ αἰσια, δὲν λείπω καὶ ὁ δοῦλος τῆς ἄμα τῇ κοινοτεροπῇ ταντῇ ἀγγελίᾳ νὰ ἐμφανισθῶ διὰ τοῦ ταπεινοῦ μον τούτον κατὰ τὸ ἐπικείμενόν μοι χρέος τῇ περιβλέπτῳ αὐτῆς Ἐκλαμπρότητι, καὶ, συγχαιρών, νὰ ἐπευχηθῶ αὐτῇ ἀπὸ μέσης καρδίας ὅπως οἱ εὐτυχῶς τελεοθέντες ἀρραβώνες αὐτῆς είησαν αἰσιοι πάσης χαρᾶς καὶ παντός ἐφετοῦ πρόξενοι, ἐπισφραγισθείσαν δὲ καὶ τὰ τέλη τούτων λαμπρά τε καὶ παναίσια μετ' οὐ πολὺ κατὰ τὸν ἐγκάρδιον πόθον, ἔφεσιν καὶ κοινὴν εὐχὴν ἀπάντων τῶν οἰκείων, ἐξαιρέτως δὲ τοῦ δούλου τῆς, ἵνα καὶ ἡ χαρὰ αὐτοῦ εἴη πεπληρωμένη καὶ ἀκμάζονσα ἀεί. Ταῦτα μὲν πρός ἀπόδοσιν τῶν ταπεινῶν μοι συγχαρητηρίων προσκυνήσεων. Παρακαλῶ δὲ τὴν περιβλεπτον αὐτῆς Ἐκλαμπρότητα ἵνα, γνωρίζονσα ἔνθερμον αὐτῆς δοατζῆν καὶ δούλον τῆς, ὡς ἀνέκαθεν, καὶ ἥδη καὶ διὰ παντός, νὰ μὴ μέ ἀπαξιῇ τῆς ἐκλάμπρου αὐτῆς εὐνοίας τε καὶ μνήμης, ἐν ἥ κανχῶμαι καὶ ἐντιμωτέραν παντός πολυτιμωτέρουν λίθον καὶ χρυσίον λογίζομαι. Χαρισθείσαν δὲ παρὰ Κυρίον τὰ ἐκλαμπρα αὐτῆς ἔτη πλεῖστα, ὑγιεινά τε καὶ πανευφρόσυνα τῆς περιβλέπτου αὐτῆς Ἐκλαμπρότητος.

Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ καὶ περιβλέπτῳ πεγζάδε κυρίῳ, κυρίῳ Νικολάῳ Σοντζῷ, τῷ εὐγενεστάτῳ μοι, δούλικῶς.

(Ms. lui Nicodim Patriarhul, XII, fol. 73 VV₀—6 V₀, 81—92 V₀, 91—92 V₀, 139—140.)

La 29 Aprilie 1809 călugării dela Ierusalim puteau mulțămì lui Alexandru Moruzi pentru tot ce el dăduse bisericii Sfântului Mormânt, ajunsă la sărăcie și ruină.

Tῷ ὑψηλωτάτῳ καὶ θεοσεβεστάτῳ αὐθεντικῷ κυρίῳ Αλεξάνδρῳ Κωνσταντίνῳ Βοεβόδᾳ, τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ ἡγεμόνι καὶ ἡμῖν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ νίῳ καὶ περιποθήτῳ, ἀκραν εὐδαιμονίαν τε, σωτηρίαν τε, εὐχαριστίαν τὴν κατὰ Θεόν, οὐπερ ἡ ὑπεροτάτη καὶ πανεκλεστάτῃ παντοκρατορικῇ δεξιὰ περιφρονορῆ, περιεπέτη καὶ διαφυλάττη τὸ πανυπερσέβαστον Ὅψος τῆς Ὅμετέρας θεοδοξάστου Μεγαλειότητος ἐν ἀκροτάτῃ ὑγείᾳ, πανευημερίᾳ τε διηνεκεῖ καὶ εὐδαιμονίᾳ ἀμεταπτώτῳ, ὑποτάττουσα ὑπὸ τοὺς ἡγεμονικωτάτους καὶ πανοθενεστάτους αὐτῆς πόδας πᾶσαν ἐπήρειαν τῶν ἀντικειμένων καὶ στέφονσα τὴν πανεκλαμπρωτάτην αὐτῆς Ὅψηλότητα ἀστεφῶς καὶ ἀδιαπείστως, ἄχρι βαθυτάτου γῆρως καὶ λιπαροῦ, εἰς οὐστασιν καὶ καταρτιμόν, εὐκλειάν τε καὶ καύχημα τοῦ γένους παντὸς τῶν ὅρθοδόξων καὶ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν αὐτῆς θεοραπόντων καὶ πρὸς Θεόν διαπύρων εὐχετῶν, κλέος ἀΐδιον καὶ ὅλβον ἀθάνατον, ὡς οὖσαν τῶν παναγίων καὶ θεοβαδίστων προσκυνημάτων ἔφορον, προστάτην καὶ πρύτανιν, ὅσα καθ' ἔξαίρετον εὐκληρῶς κεκλήρωται ἴδιαζόντες, δὲ θεοσεβέστατος καὶ πανέκλαμπρος οἶκος ἀνέκαθεν τῶν ἐκ μητρὸς ἐκλαμπροτάτων προγόνων της, τῶν Μανροκορδαταίων, οὐ μᾶλλον ἢ τῶν ἐκ πατρός, ὃν τὰς δαψιλεστάτας χάριτας καὶ ἀειμήντους διηνεκέσιν εὐεργεσίαις (sic) δι πανάγιος καὶ ζωοδόχος τάφος, δὲ θεομητορικὸς ἐν τῇ Γεθσημανῇ, τὸ θειότατον ἀντρον ἐν τῇ ἀγίᾳ Βηθλεέμ καὶ τὰ λοιπὰ σεβάσμια προσκυνημάτα καὶ ἵερὰ καταγώγια καὶ θεία τεμένη καὶ μοναστήρια ἔνθα Ἱερουσαλήμ παὶ πέριξ ταῦτης στεροῦνται, ἀνοικοδομοῦνται, παντοίως ἐγκαλλωπίζοντες, συντηροῦνται καὶ διαφυλάττονται ἀπὸ πάντων τῶν κατ' αὐτῶν ὡς λεόντων ὀρυμένων καὶ ζητοῦντων τὶ πρῶτον καταπιεῖν. οὕτως ἀκορέστως ἔχοντων ἵνα ἀποδιώξωσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς πατρικῆς ἀληρονομίας, ἥγουν ἄπαν τὸ γένος τῶν ὅρθοδόξων, καὶ αὐτοὶ εἰσφρήνουσιν ἀναιδῶς, ἀρπάζοντες τὰ μὴ ἔδια, οἱ θύνεῖοι καὶ ἀλλότροι, καὶ μάλιστα εἰς τοιούτους καιρούς δυστυχεστάτους καὶ χαλεπούς, καθ' οὓς οὐδόλως ἥρκεσθη ἡ φθονερὰ συμμορία τῶν νέων θεοκτόνων, ἀλλ', ὑπὸ Ἐριννῶν κινούμενοι καὶ φθόνῳ πολλῷ τηκόμενοι, κατέκανασαν, φεῦ, ὡς ἄλλοι Ἰδουμαῖοι, τὸ μόνον καύχημα τῆς πίστεως ἡμῶν, τὴν δόξαν καὶ στέφανον κανχήσεως ἐπὶ γενεῶν εἰς γενεὰς παντὸς τοῦ γένους, καὶ ἦδη βλέπεται ἐλεηνῶς ἐκείνος δὲ ὁραιότατος καὶ βασιλικώτατος ναὸς, οἵονεὶ νεκρὸς γυμνὸς ἀταφος, κατατεφρωμένος καὶ κατακομηνισμένος, θρήνους ἄξιος, ἄλλον θρηνητεύτατον Ἱερεμίαν ζητῶν, αἰτοῦντα ποταμοὺς δακρύνων τοῦ κλαύσαι ἀξίως τὴν πτώσιν τούτον τοῦ θείου ναοῦ. Ἀλλ' ἡ θεία πρόνοια, ἡ πόρρωθεν τὰ ἀγαθὰ διοικοῦσα, ἐξήγειρε τὰ θεοσεβέστατα σπλάγχνα τῆς Ὅμετέρας μεγαλοπρεπεστάτης Ἡγεμονείας, ὡς ἄλλον εὐσχήμονα Ἰωσήφ καὶ Νικόδημον, τοὺς ἀρχοντας τῆς βουλῆς καὶ προστατεύοντας τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ ἴδον λαμβάνοντι θάρρος τολμηρὸν καὶ ἀνδρείαν, καὶ ἴδον καταβιβάζοντι πάλιν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ μνρίζοντι σμυρναλῶην καὶ ἐνειλίσσοντι σινδόνι καθαρὰ καὶ θάπτοντι ἐν τῷ καινῷ μνημείῳ καὶ ἀνεγείροντι καὶ ἀνακαινίζοντι ἐνδοξάτερον, λαμπρώτερον καὶ στερεότερον, καθὰ καὶ διὰ μακριώτατος ἡμῶν δεσπότης διὰ θεσπεσίων αὐτοῦ γραμμάτων ἐπληρο-

φόρησεν ἡμᾶς ἀκριβῶς τὰ περὶ τούτου. "Οὐεν, ταῖς χρησταῖς ἐλπίσιν ἔγκαρδιούμενοι, χεῖρας ἵκέτιδας αἰρομεν πρὸς τὸν δεσπότην κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἵνα διὰ τῆς πανεκλάμπρου καὶ κραταιᾶς χειρὸς ἡμῶν καταξιωθῶμεν ἰδεῖν τὴν ἐπανόρθωσιν καὶ ἀνέγερσιν καὶ ἀνοικοδόμησιν τούτου τοῦ θειοτάτου ναοῦ, ὑμῖν δὲ χαρίσαιτο τὸ μυημόσινον ἀληστὸν καὶ ἀείμνηστον, τὸ κλέος ἀκήρατον καὶ τὴν δόξαν ἀμάραντον εἰς πάσας τὰς γενειὰς τῶν ὁρθοδόξων, ἀμήν." Εν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ, ἀωθ', Ἀπριλλίου καθ'.

Τῆς Ὑμετέρας θεοσεβεστάτης Ὑψηλότητος
εὑχέται πρὸς Θεὸν θεομότατοι.

(Ibid., f° 316—6 V^o.)

Lui Mihai Constantin Suțu i se trimet numai felicitări.

Ἐνσεβεστατε, ὑψηλότατε καὶ εὐγενέστατε αὐθέντα καὶ ἡγεμών μεγαλοπρεπέστατε πάσης Οὐγγροβλαχίας, νιè ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῖν λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε, κύριε, κύριε Ἰωάννη Μιχαήλ Κωνσταντίνον Σοῦτζε Βοεβόδα, τὴν εὐσεβεστάτην αὐτῆς Ὑψηλότητα δόλοψύχως ἀσπαζόμενοι, ἥδιστα προσαγορεύομεν. Εἴη δὲ ἡμῖν ὄγιανονσα ἀκρος καὶ πανευδαιμονοῦσα ἀμεταπτώτως μετὰ μακροβιότητος καὶ ἐπιτεύξεως τῶν διν ἐφίεται σωτηριώδων ἀγαθῶν. Ἡ ἀδιάκοπος μυνήμη, ἦν κατ' ὀφειλὴν ἀπαραίτητον ἔχομεν διὰ τὰς χάριτας καὶ εὐποιίας τοῦ θεοφρονρήτου αὐτῆς Ὑψους, ἀναπεμπάζοντες καθ' ἐκάστην εἰς νοῦν τὸ θεότευκτον αὐτῆς ἀγαλμα, πιέζει ἡμᾶς τοσοῦτον, ὥστε, εἰ δυνατὸν γενέσθαι πτερωτοὺς πρὸς ἀμεσον ἐντευξιν αὐτῆς καὶ εὐχαριστίαν καὶ εἰς ἀσπασμὸν τῆς πανεκλάμπρου αὐτῆς κορυφῆς, ἀλλ, ἐπειδὴ τοῦτο ἀδύνατον, παραμυθοῦμεν τὸν διακαῆ ἡμῶν πόθον τῇ μόνῃ συνεχεῖ ἀποστολῇ τῶν ἡμετέρων γραμμάτων πρὸς τὴν εὐσεβεστάτην αὐτῆς Ὑψηλότητα, ἵνα ἀπολαμβάνωμεν τὰ περὶ αὐτῆς ἔκλαμπρα. Καὶ δή, οὐκ ἀκαίρον ἡγησάμενοι συγχαρῆναι τῷ θεοφρονρήτῳ αὐτῆς Ὑψει περὶ τῆς ἥδη σεβασμίας ἔօρτης τῶν παμμεγίστων ταξιαρχῶν, ἦν πανηγυρίζει τὸ εὐσεβέστατον Ὑψος αὐτῆς, γράφομεν ἐπίτηδες καὶ συγχαίρομεν καὶ ἐπευχόμεθα ἀπὸ βάθους ψυχῆς κυρίῳ τῷ Θεῷ ὅπως διά πρεσβειῶν τῶν θείων αὐτοῦ λειτουργῶν καταξιοῖ τὴν εὐσεβεστάτην αὐτῆς Ὑψηλότητα πανηγυρίζειν τὴν σεβασμίαν σήμερον ἔօρτην ὡς ἐφέτος οὕτω καὶ εἰς ἀλλα παμπληθῆ ἔτη πανεκλάμπρως καὶ αὐθεντικῶς ἐπὶ τῆς θεοδωρήτου ἡγεμονικῆς καθέδρας αὐτῆς μέχρι γῆρως βαθυτάτον καὶ λιπαροῦ, διατηρῶν αὐτὴν ἀνωτέραν παντὸς ληπηδοῦ. Παρακαλοῦμεν δὲ τὴν εὐσεβεστάτην αὐτῆς Ὑψηλότητα, ὅπως, εἰδυῖα ἐκ πολλῶν τὰ τοῦ πόθου ἡμῶν, μὴ διαλίπη γράφουσα ἡμῖν συνεχῶς καὶ εὐαγγελιζομένη τὴν ὑπέρ τι ἀλλο ἐφετῆν ἡμῖν ἀγαθὴν ὄγιείαν της. Ἡ καὶ τὰ πανεκλαμπρα ἔτη εἶησαν θεόθεν ὅτι πλεῖστα καὶ πανευδαιμονέστατα.

(Ibid., f° 70—71 V^o.)

La 1820, se face către Mihai-Vodă Suțu al Moldovei o ofertă de manuscrise ale lui Ioan Hrisostomul pentru tipar, pe care el o ceruse în aceeaș zi Mitropolitului de Nicomedia.

**Υψηλώτατε, εὐσεβέστατε, καὶ εὐμενέστατε ἡμῖν αὐθέντα.*

"Οτι μὲν τὰ συγγράμματα τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου θησαυρὸς ἔστιν πάσης καὶ παντοίας ὥφελίας πλήρης τῷ χρυσονύμῳ πληρῶματι, οὐδὲ μόνον πνευματικῶς, ἀλλὰ καὶ ἡθικῶς καὶ πολιτικῶς θεωρούμενα, καὶ ὁ πάλαι καὶ ὁ νῦν αἰών ἐκήρυξε καὶ κηρύζει διαπρυσίως. Ἐν τούτοις γὰρ ὁ θεῖος πατὴρ καὶ τὰ ἄπορα τῆς γραφῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας σοφῶτατα ἐπιλύει καὶ τὰ παναγῆ καὶ σεπτά τῆς ὁρθοδόξου ἡμῶν πίστεως μυστήρια ἀριστα διερμηνεύει καὶ ἡθικῶτατα πάντων τῶν ἱερῶν πατέρων τά τε πρὸς Θεόν σια καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια ἡμῶν ὑποτίθεται, τὴν ἀρετὴν ἀγαπητὴν τῷ ὅντι διαζωγραφῶν, ὡστε, τοὺς ἀναγινώσκοντας τοῖς λόγοις κατακηλών, δισμένως αἰρεῖσθαι τὴν πολλοὺς ἔχοντας πόνους κατασκευάζειν. Εἰ δέ τις καὶ πολιτικῶς ἐπιστήσεται τοῖς πονήμασιν ἀντοῦ, ἀρχόντων τε τὴν πρὸς τοὺς ἀρχομένους ἐπιείκειαν καὶ δικαιοσύνην διδάσκεται καὶ ἀρχομένους τὴν πρὸς τοὺς ἀρχοντας ἐνπείθειαν καὶ πλοτην μανθάνει, καὶ, συλλήψην, ποταμὸς ἀνεξάντλητος καὶ μεταλλεῖον ἀκένωτον σοφίας καὶ ἀρετῆς καὶ εὐγλωττίας ὑπάρχων, σοφοὺς ὅντας ἀποδείκνυσι τοὺς Χρυσόστομον ἀντὸν ὄνομάσαντας. Ταῦτ' ἄρα καὶ τοῖς πάλαι καὶ τοῖς νῦν περὶ πολλοῦ ἦν καὶ ἔστι τὰ τοῦ πατρὸς τούτου πονήματα, καὶ τύποις πολλάκις, ὑπὲν εὐρωπαίων ἔθνῶν εἰς τὴν λατινίδα φωνὴν μετενχέντα, σὺν τῷ πρωτοτύπῳ ἐξεδόθη, φιλοτιμούμενων ἑαυτοῖς τοῦ ἐπιδειξαθαι μὴ ἀναισθήτοις τῶν ἡμετέρων ὅντος (sic) καλῶν, καὶ τὴν σφῶν γλώτταν τοῖς ἐκείνουν πλοντίσαι νοήμασιν. Ἀλλὰ τὸ τῆς ἐκδόσεως ὅγκωδες, καὶ διὰ τοῦτο δισμεταχείριστον καὶ ἀπὸ τῆς τιμῆς ὑπέροχον καὶ μάλιστα πάντων τὸ σπάνιον, οὐκ ἐπέτρεπε διαδόσιμον γενέσθαι τὸ καλλόν, ἀλλ' ἀπεστέρει τοὺς δόμογενεῖς ὁρθοδόξους, τῆς ἐκ τῶν συγγραμμάτων τούτων ὥφελείας. Αὐτὸ δὴ τοῦτο κατιδόντες, ἡμεῖς, κοινότερον εθέλοντες ποιῆσαι τὸ ἀγαθὸν καὶ προχειρότερον καὶ μᾶλλον εὑπόριστον, συνελθόντες καὶ διασκεψάμενοι, ἔγνωμεν τύποις ἐκδοῦναι τὰ εἰρημένα τεύχη ἄνευ τοῦ λατινικοῦ, εὐχρηστα μὲν διὰ τὸ μικρὸν τοῦ ὄγκου, εὐπόριστα δὲ διὰ τὸ μετρον τῆς τιμῆς, ἐν λαμπροῖς χαρακτήροις καὶ χάροτη καλῷ καὶ δόσον ἔνεστι, διωρθωμένα μᾶλλον ἢ τὰ μέχρι νῦν ἐκδεδομένα τε, παραλληλισμοῦ ἐσομένον τριῶν καὶ χειρογράφον κώδικος, δόσον ἐνδέχεται, ἀρχαίον. Τὴν οὖν ἡμῶν ταῦτην πρόθεσιν ταπεινῶς ἀναφέροντες τῷ θεοφρονορήτῳ αὐτῆς "Ὑψει καὶ χαίροντες ὅτι τὰ τοῦ χρησιδέρημονος πανωφελῆ συγγράμματα ἐπὶ τῆς χρυσῆς τῷ ὅντι καὶ κοινωφελεστάτης ἐποχῆς τοῦ θεοφρονορήτου αὐτῆς" "Ὑψους καὶ ἐν τοῖς τυπογραφείοις τῆς ἡμετέρας θεοσώτου καθέδρας εἰς φῶς αὐθις προκύψει, θερμῶς παρακαλούμεν δπως, εὐμενῶς ἀποδεξαμένη τὴν αἴτησιν, ἀντιλάβητε ἡμῶν τῇ ἡγεμονικῇ αὐτῆς προστασίᾳ παντοιοτρόπως καὶ μάλιστα, καλῶν πρότανος, χορηγήσῃ ἡμῖν ἀρχαιότητα χειρογραφα

τῶν συγγραμμάτων τούτων, γράψασα περὶ τούτου πρὸς τε τὸν Παναγιώτατον καὶ Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ πρὸς οὓς ἀν ἄλλους ἐγκρίνῃ ἵν' ἀποσταλῶν ἡμῖν ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀγιωτύμῳ δρει τοῦ Ἀθωνος καὶ τῶν ἱερῶν μοναστηρίων χειρόγραφα παλαιὰ πρὸς εὐχερεστέραν διόρθωσιν τῶν ἐν τοῖς ἐκδιδομένοις κειμένοις εἰσφρησάντων σφαλμάτων, ἀπερὶ καὶ ἀποδοθῆσεται τοῖς ἀποστέλοντοις ἀβλαβῆ καὶ σῶα ἐν καιρῷ δωρηθέντος ἑκάστον καὶ ἐνδός σώματος τῆς νέας ἐκδόσεως πρὸς εὐγνωμοσύνην. Οὕτω δὲ εὐεργετήσασα καὶ ἔξενμαρίσασα ἡμῖν τὴν τοῦ ἔργου δυσχέρειαν, ἡμᾶς τε στεντορείοις ἔξει κύρικας τῆς εὐεργεσίας καὶ τοῦ φιλοκάλου αὐτῆς ζήλου καὶ παρὰ Θεοῦ τὸν μισθὸν πλούσιον, ἀντιβαθμούντος δαψιλῶς καὶ φιλοχριστον καὶ φιλοχρυσόστομον αὐτῆς διάθεσιν.

Τῆς ἡμετέρας θεοφρονορήτου Υψηλότητος πρὸς Θεὸν εὐχέται διάπυροι καὶ δοῦλοι.

1820, Ἀπριλίου 12.

(*Ibid.*, f° 151—2 V^o.)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΣΟΥΤΣΟΣ ΒΟΕΒΟΛΑΣ, ΕΛΕΩΘΕΟΥ ΑΥΘΕΝΤΗΣ ΚΑΙ ΗΓΕΜΩΝ ΠΑΣΗΣ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ

Πανιερώτατε καὶ θεοπρόσδικτε Μητροπολίτα, ἄγιε Νικομηδείας, τὴν ἡμετέραν Πανιερότητα εὐλαβῶς προσαγορεύομεν

Καὶ ὁ φιλόκαλος τρόπος καὶ ἡ φιλόχρηστος διάθεσις καὶ τὸ περὶ τὰ ψυχοφελῆ καὶ θεάρεστα ἐγχειρίματα πρόδυμον καὶ θερμονυχόν τῆς ἡμετέρας Πανιερότητος γνωστὰ ἡμῖν ἀνέκαθεν καὶ οὐδὲ ὅπωσδυν ἀμφισβητήσιμα, δσα καὶ ἡμεῖς ἐκ τούτων ἀπάντων καὶ τῆς περὶ ἡμῶν γνησίας ἀγάπης καὶ τοῦ εἰλικρινοῦς αὐτῆς φίλτρον περὶ πολλοῦ ποιούμεθα, καὶ τιμῶμεν αὐτὴν ἀξιῶν εὐπορεῖ ἀρετῶν, καὶ δι τὴν ἱερὰν σύνοδον ἔργοις καὶ λόγοις τοῖς υπὲρ τοῦ κοινοῦ καὶ τὴν ἐκκλησίαν κοσκοῦμε (ἄγνωστος λέξις) τοῖς εὐσεβεσιν ὄφελος μέγα γίνεται δι εὐθύμιον γλωττῆς, ὡς εἰκὸς ἄγομεν. Ναὶ νῦν ἀρ, οὖν, ἐπειδὴ περὶ ἐκείνον καλοῦ λόγος πρόκειται, πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀποτεινόμεθα Πανιερότητα, πεποιθότες, δι δὲ αὐτῆς τὸ ποθούμενον λήψετε πέρας τὸ καλὸν τοῦτο καὶ καλὸν δν καλῶς καὶ γενήσεται διὰ τῆς ἡμετέρας σπουδῆς. Ιστοι τοίνυν ἡ φίλη ἡμῖν Πανιερότης αὐτῆς δι τὴν καθέδρα τῆς καθ' ἡμᾶς θεοσάστου ἡγεμονίας ἐκ πανιερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ἡμετέρων ἀρχόντων ἐταιρία συστᾶσα τόποις ἔγνωσαν ἐκδύναι τὰ τοῦ Χρυσοδρήμου ἀπαντα χειρόγραφα τοῖς ἐκδόταις πρὸς διόρθωσιν τῶν τυπικῶν ἀμαρτημάτων καὶ δὴ καὶ συνδρομὴ τοῦ ἔργου συντελεία. Αὐτὸ δὴ τοῦτο ἀποστέλλεται οὖν τῷ παρόντι τῇ Υμετέρᾳ Πανιερότητι, δι αὐτῆς ἐπιδοθησόμενον τῇ ἐκείνου Παναγιότητι. Αξιοῦμεν δὲ ίδιως καὶ τὴν Υμετέραν Πανιερότητα ὅπως ἐκ παντὸς τρόπου συντελέσῃ εἰς δσα συντείνοντοι εἰς τὴν τοῦ ἔργου ἐκτέλεσιν, καὶ λόγῳ καὶ τῷ παρ αὐτῆς υποδείγματι: αἰτιωτάτη γίνεται τοῦ κοινωφελεστάτου τούτου καλοῦ, δι τὴν ἡμῖν ἔσεται χρησαμένη τὰ μέγιστα καὶ τὸ τῶν ὄφοδοξων ὀφελήσει πλήρωμα καὶ τὸν ἔπαινον ἔξει μέγαν καὶ παρ ἡμῶν

καὶ παρὰ πάντων λέγειν οὐ χρήζομεν, ἅτε τὸν αὐθόρμητον εἰς τὰ καλὰ
καὶ τοῖς ἀλλοις τῶν καλῶν παράδειγμα γινόμενον αὐτῆς τρόπον ἀκρι-
βέστατον γινώσκοντες. Διαπυνθανόμενοι δὲ τὰ κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς καὶ
γράμμασιν αὐτῆς ἀπαντητικῶς τῷ ἡμετέρῳ τούτῳ ποθοῦντες ἐντυχεῖν
ἔξαιτούμεθα θεόθεν αὐτῇ ἔτη πλείστα τε καὶ παναίσια.

Tῆς ἡμετέρας Πανιερότητος.

1820, ³ Απριλλ. 12¹.

(*Ibid.*, fº 153—4.)

Multe pasagii rău copiate probabil, rămân neînțelese.

	L e i
TOMUL VII (1927):	300.—
CONST. C. GIURESCU. Organizarea financiară a Țării-Românești în epoca lui Mircea cel-Bătrân.	25.—
CONST. I. KARADJA. Delegații din țara noastră la conciliul din Constanța (Baden) în anul 1415.	25.—
N. IORGA. Noi acte românești la Sibiu.	30.—
N. IORGA. Momente istorice.	25.—
N. IORGA. Informațiuni germane despre România și Basarabia pe la 1870.	8.—
Dr. ANDREI VERESS. Păstoritul ardelenilor în Moldova și Țara-Română nească până la 1821.	10.—
CONST. C. GIURESCU. Nicolae Milescu Spătarul.	60.—
ȘT. METEŞ. Contribuții nouă privitoare la familia boierească Buhuș din Moldova.	32.—
I. NISTOR. Răsunetul răsboiului din 1877 în Bucovina și Basarabia.	30.—
N. IORGA. Ultimele scrisori din țară către N. Bălcescu.	12.—
N. IORGA. Încă un portret al lui Mihai Viteazul.	10.—
ANDREI RĂDULESCU. Unificarea legislativă.	40.—
TOMUL VIII (1927—28):	320.—
H. PETRI. Relațiunile lui Jakobus Basilicus Heraclides cu capii Reformațiunii.	25.—
ANDREI RĂDULESCU. Izvoarele Codului Calimach.	18.—
N. IORGA. Imperiul Cumanilor și Domnia lui Băsărăbă.	10.—
N. IORGA. O gospodărie moldovenească la 1777 după socotelile cronicarului Ioniță Canta.	12.—
I. LUPAŞ. Doi umaniști români în sec. al XVI-lea.	20.—
N. IORGA. Brodnicii și Români.	20.—
P. P. PANAITESCU. Contribuții la opera geografică a lui D. Cantemir.	25.—
G-ral R. ROSETTI. Regulamentul Infanteriei franceze din 1 August 1791 și influența lui asupra regulamentelor de cari s-au servit oștirile românești sub Regulamentul Organic.	15.—
G-ral R. ROSETTI. Notele unui ofițer norvegian înaintea și în timpul răsboiului de neatârnare 1876—1878.	15.—
GR. NANDRIȘ. Patru documente dela Ștefan-cel-Mare.	35.—
N. IORGA. Rătăcirile în Apus ale unui pretendent român, Ioan Bogdan, în sec. al XVI-lea.	15.—
N. IORGA. Francmasoni și conspiratorii în Moldova secolului al XVIII-lea.	15.—
Dr. ANDREI VERESS. Nunții apostolici în Ardeal.	5.—
N. IORGA. Din originile politicianismului român: O acțiune de opoziție pe vremea Fanarioșilor.	30.—
N. IORGA. Informații spaniole despre răsboiul nostru pentru independență.	8.—
G. CANTACUZINO. Colonizarea orientală în Illyricum.	32.—
G. CANTACUZINO. Colonizarea orientală în Illyricum.	35.—
TOMUL IX (1928-29)	200.—
N. IORGA. Cronicile turcești ca izvor pentru istoria Românilor.	12.—
N. IORGA. Portretele Domnilor noștri la muntele Athos.	20.—
D. ONCIUL. Români și Unguri în trecut.	15.—
S. GREAVU-DUNĂRE. Bibliografia Dobrogei, 425 a. Hr. — 1928 d. Hr.	80.—
N. IORGA. Portrete și lucruri domnești nou-descoperite.	20.—
N. IORGA. Comemorarea lui Francesco Petrarca.	10.—
N. IORGA. Un boier de provincie în timpul Eteriei și Reg. Organic.	10.—
Păr. H. INGIGIAN. Mărturii armenești despre Valahia și Moldova.	35.—
G-ral R. ROSETTI. Rapoarte daneze asupra războiului din 1877-1878.	10.—
TOMUL X (1929)	400.—
G-ral R. ROSETTI. Câteva săbii ale lui Constantin Brâncoveanu.	15.—
CL. ISOPESCU. Documenti inediti della fine del Cinquecento.	70.—
N. BĂNESCU. Acte venetești privitoare la urmașii lui Petru-Vodă Schiopul.	60.—
G. SOFRONIE. Principiul naționalităților în Dreptul Internațional public.	100.—
N. IORGA. Originea moldoveană a lui Enăchită Văcărescu.	8.—
I. LUPAŞ. «Chronicon Dubnicense» despre Ștefan-cel-Mare.	10.—
P. P. PANAITESCU. Miron Costin, Istoria în versuri polone.	85.—

MEMORIILE SECTIUNII ISTORICE
SERIA III

	Lei
TOMUL I (1922—23):	100.—
TOMUL II (1923—24):	130.—
TOMUL III (1924—26):	840.—
ION ANDRIEȘESCU. Piscul Crăsanii.	40.—
V. PÂRVAN. Getica.	800.—
TOMUL IV (1924):	160.—
IOAN C. FILITTI. Despre Negru-Vodă.	12.—
VINTILĂ MIHĂILESCU. Așezările omenești în Câmpia Română la mijlocul și sfârșitul sec. XIX.	25.—
Dr. ANDREI VERESS. Campania creștinilor în contra lui Sinan-Pașa.	25.—
P. P. PANAITESCU. Influența polonă în opera și personalitatea cronicarilor Grigore Ureche și Miron Costin.	60.—
N. IORGĂ. I. Domnița Anca și patronajul ei literar; II. O prigonire politică sub Fanarioși.	15.—
N. IORGĂ. I. Cea dintâi istorie universală tipărită în Transilvania; II. Moșile familiei Beldy în Tara-Românească.	12.—
N. IORGĂ. Procesele călugărilor dela Sântilie și Gheorghe, pisarul leșesc.	10.—
I. VLĂDESCU. Începutul anului în cronicile moldovenești până la Ureche. G-ral R. ROSETTI. Studii asupra chipului cum se făptuia războiul de către Ștefan-cel-Mare. — Mem. I—III.	12.—
TOMUL V (1925—26):	160.—
N. IORGĂ. Comemorarea lui Edgar Quinet, cu ocazia semicentenarului morții lui.	5.—
ION ANDRIEȘESCU. Considerațiuni asupra tezaurului dela Vâlci-Trâncă-lângă Plevena (Bulgaria).	15.—
AL. BUSUIOCĂNU. Căteva portrete noi ale lui Mihai-Viteazul.	8.—
ANDREI RĂDULESCU. Dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor.	30.—
N. IORGĂ. Trei călătorii în Țările Românești: Caronni, Rey, Kunisch și originea « Luceafărului », lui Eminescu.	10.—
I. LUPAS. Din activitatea ziaristică a lui Andrei Mureșeanu.	60.—
N. IORGĂ. Lucruri noi despre Chilia și Cetatea-Albă.	15.—
N. IORGĂ. Un prinț portughez cruciat în Tara-Românească a sec. al XV-lea.	10.—
N. IORGĂ. O istorie a lui Mihai-Viteazul de el însuși.	10.—
TOMUL VI (1926—27):	300.—
G-ral R. ROSETTI. Studii asupra chipului cum se făptuia războiul de către Ștefan-cel-Mare. — Mem. IV și V.	50.—
N. IORGĂ. O mărturie din 1404 a celor mai vechi « Moldoveni ».	8.—
N. IORGĂ. O tipăritură românească la Uppsala.	15.—
N. IORGĂ. Goleștii și alți elevi ai lui Töpffer în Geneva.	10.—
ANDREI RĂDULESCU. Șaizeci de ani de Cod Civil.	20.—
N. IORGĂ. Știri nouă despre biblioteca Mavrocordatilor și despre viața muntenească în timpul lui Constantin-Vodă Mavrocordat.	18.—
N. IORGĂ. Cea mai veche citorie de nemeși români din Ardeal (1408—9).	15.—
N. BĂNESCU. Opt scrisori turcești ale lui Mihnea II « Turcitol ».	30.—
G. VÂLSAN. Harta Moldovei de Dimitrie Cantemir.	30.—
N. IORGĂ. Foaia de zestre a unei domnițe moldovenești din 1587 și exilul din Veneția al familiei sale.	15.—
V. MOTOGNA. Răsboiele lui Radu Șerban (1602—1611).	30.—
ETTORE PAIS. Gli scavi di Pompei ed il tesoro di Mahdia.	12.—
Dr. ANDREI VERESS. Scrisorile Misionarului Bandino din Moldova (1644—1650).	25.—

AN

6031/R40181